

Borgå Gymnasium

Studieguide 2020/21
(LP 2015)

TS1 Tvärvetenskapligt tänkande

TEMASTUDIER

Temastudierna kombinerar olika vetenskapsområden. Det centrala är att studierna erbjuder de studerande möjligheter att kombinera och tillämpa kunskaper och färdigheter från flera olika läroämnen.

FÖRDJUPADE KURSER

TS 1 TVÄRVETENSKAPLIGT TÄNKANDE

Kursens mål är att erbjuda möjligheter att vidareutveckla ett mångsidigt och ämnesövergripande tänkande. Den studerande ska lära sig att se samband mellan olika vetenskapsområden och konstarter och vidareutveckla sitt kritiska och kreativa tänkande både självständigt och i samarbete med andra. Det centrala innehållet i kursen ska väljas från minst två olika läroämnen/temaområden.

TS2 Undersökande projektarbete med hjälp av digitala arbetssätt

TS 2 UNDERSÖKANDE PROJEKTARBETE MED HJÄLP AV DIGITALA ARBETSSÄTT

Målet för denna kurs i informations- och kommunikationsteknologi är att den studerande självständigt eller i samarbete med andra planerar, genomför och presenterar ett projekt, en undersökning, uppfinning el.dyl. Den studerande ska samtidigt utveckla sin digitala kompetens. Det centrala innehållet i kursen ska väljas från minst två olika läroämnen/temaområden.

För dig som intresserad av naturvetenskaper, delta i Tek Natur-tävlingen !

TS3 Vardagskompetens

TS 3 VARDAGSKOMPETENS

Denna kurs ska behandla frivilligverksamhet, arbetsliv, trafikfostran eller internationell verksamhet. Målet är att de studerande ska kunna tillämpa sina kunskaper och färdigheter i praktiska arbetsuppgifter och situationer.

Kunskap som inhämtats på annat håll och som motsvarar kursens mål och innehåll kan helt eller delvis räknas till godo. En gymnasiekurs består av 38 lektioner (à 45 min). Du kan endast få 1 kursprestation under temastudier TS3.

Temaområde:	Verksamhet:	Prestation:
Frivilligverksamhet:	Röda korsets väntjänst	½-1
	CISV-ledare	½-1
	4H-ledare	½-1
	scoutledare (ledaregenskap)	½-1
	Borgåbygdens Lucia	½-1
Arbetsliv:	hygienpass (kurs och tent)	½
	Första hjälp (16h)	½
	IT-stödperson under ett läsår	½
	Kulturkarnevalen	½
Trafikfostran:	körkort	1
	Skärgårdsnavigation (inkl. examen)	1
	Kustnavigation (inkl. examen)	1
Internationell verksamhet:	flyktingverksamhet	½ -1
	CISV-läger utomlands	½-1

Modersmål och Litteratur

Obligatoriska kurser

MO1 EN VÄRLD AV TEXTER (Åk1)

Kursen är en introduktion till modersmålsämnet i gymnasiet. Inom kursen fördjupas den studerandes kunskaper om och insikter i multimodala texter och kommunikation. Den studerande utvecklas som lyssnare, talare, läsare och skribent.

Centralt innehåll:

- Kommunikation
- Multilitteracitet
- Textgenrer
- Materialbaserat skrivande
- Novellen

MO2 SPRÅK, KULTUR OCH IDENTITET (Åk1)

Språkets och kulturens betydelse för individen och samhället behandlas, även ur ett skönlitterärt perspektiv, och den studerandes kunskap om språk, språklig variation och kommunikation fördjupas.

Centralt innehåll:

- Språkets, litteraturens och kulturens identitetsskapande roll.
- De nordiska språkens gemensamma ursprung.
- Det svenska språkets kulturbärande roll i Finland och betydelsen av svenskt standardspråk.

MO3 ATT ANALYSERA OCH TOLKA LITTERATUR (Åk1)

Kursen behandlar språk och litteratur som verktyg för skapande. Den studerande fördjupar sin kunskap om språkets estetiska funktion och kulturella betydelse.

Centralt innehåll:

- Fördjupad kunskap om de litterära genrerna.
- Bildspråk, mångtydighet och andra textuella medel i skönlitteraturen.
- Läsning, analys och tolkning av epik, drama och lyrik.
- Multimodala uttrycksformer.

MO4 TEXT OCH PÅVERKAN (Åk2)

Kursen handlar om

- maktbruk och delaktighet genom språk och texter
- Ställningstagande och argumenterande texter och retoriska stilmedel.
- Verbala och visuella medel som används för att påverka mottagaren.
- Källkritik och mediekritik.
- Övning i att debattera, argumentera och ta ställning i tal och skrift.

Centralt innehåll:

Ställningstagande och argumenterande texter och retoriska stilmedel.

Verbala och visuella medel som används för att påverka mottagaren.

Källkritik och mediekritik.

Övning i att debattera, argumentera och ta ställning i tal och skrift.

MO5 TEXT OCH KONTEXT (Åk2)

Kursen har fokus på texter i ett kontextuellt perspektiv. Texter inom olika genrer och stilriktningar.

Centralt innehåll:

- Läsning och tolkning av texter från olika tider, platser och kulturer.
- Stilistiska och språkliga medel och hur de inverkar på en text.
- Centrala verk och författarskap inom världslitteraturen och nordisk litteratur.

MO6 BERÄTTELSE I SAMTIDEN (Åk3)

Kursen behandlar aktuella kulturfenomen framför allt i ett narrativt (berättande) perspektiv.

Centralt innehåll:

- Aktuella, kulturella och språkliga fenomen.
- Multimodala textgenrer som teater, film, bildkonst, TV-serier, spel och andra medietexter.
- Klassiska berättande strukturer i modern form.

Fördjupade kurser

MO7 FÖRDJUPAD MUNTLLIG KOMMUNIKATION (Åk1/Åk2/Åk3)

Kursen ger den studerande möjlighet att fördjupa och bredda sina kommunikativa kunskaper och färdigheter i muntlig kommunikation. Den studerande kan ges möjlighet att delta i slutprover i muntlig kommunikation.

Centralt innehåll:

- Verbal och nonverbal kommunikation.
- Övning i att uppträda och argumentera i olika slag av diskussioner, debatter och samtal.
- Muntliga individuella anföranden och kommunikation i grund
-

MO8 FÖRDJUPAD SKRIVKOMPETENS (Åk3)

Kursen handlar om att fördjupa och utveckla färdigheten att producera olika slag av texter.

Centralt innehåll:

- Att strukturera och bearbeta texter och sammanställa dem i slutlig form.
- Att skriva texter med utgångspunkt i ett mångsidigt material.
- Att producera och analysera medietexter.

MO9 FÖRDJUPAD LÄSKOMPETENS (Åk2)

I kursen fördjupar den studerande sina färdigheter i att analysera, tolka, producera och utvärdera olika slag av texter. Den studerande utvecklar även sitt kritiska läsande, sin läslust, sitt reflektiva tänkande och sin kulturella kompetens.

Centralt innehåll

- Fördjupad textkunskap, fördjupad textanalys och begrepp som används då man analyserar, tolkar och kritiskt granskar språk, litteratur, bilder och medietexter.
- Fördjupad läsning och tolkning av multimodala texter, både faktatexter och fiktiva texter.
- Olika lässtrategier och lästekniker.
- Läsning av hela texter
- Bearbetning av litteratur genom kreativt skrivande

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

MO10 Studerandekårens årsbok (Åk 2)

Kursdeltagarna planerar, skriver, fotograferar och redigerare elevkårens årsbok. Årsboken är en publikation som dokumenterar det som händer i skolan under läsåret. Avlagd/Underkänd
Kursen är inte schemalagd och som handledare fungerar två lärare.

MO11 Aktuell svenska (Åk 1,2,3)

Kursen behandlar nytt och aktuellt inom teater, litteratur, film och massmedier. Vi gör olika slag av studiebesök, skriver, diskuterar, analyserar, läser och bjuder in gäster. Närmare planering görs i samråd med kursdeltagarna. Kursbedömning: avlagd/underkänd

Bjuds inte ut läsåret 2020- 2021

MO12 Aktuell teater (Åk 1,2,3)

Vi fördjupar oss i teater-och scenkonst i Svenskfinland. Inom kursen ser vi olika teaterföreställningar och bearbetar, diskuterar och skriver om våra upplevelser.

Kursbedömning: Avlagd/Underkänd

MO13 Hemliga läsares klubb (Åk 1,2)

På kursen Hemliga läsares klubb erbjuds du som studerande möjlighet att fördjupa dig i såväl aktuell som klassisk litteratur under ledning av spännande hemliga läsare. Utöver läsning omfattar kursen författar-och teaterbesök och möten med intressanta personer. Kursavslutningen är en oförglömlig kulturell upplevelse.

Kursbedömning: Avlagd/Underkänd

SH 6 Skrivakuten (Åk ½ kurs)

Kursen ger den studerande möjlighet att utveckla sin skriftliga färdighet och rekommenderas som en stödkurs för de studerande som presterat försvarliga eller sämre betyg i läs-och skrivkompetens. Deltagarna får individuell handledning under kursen.*er är utförda.*

Kursbedömning: avlagd/underkänd

Bedömning: Kursen sifferbedöms inte.

Avlagd kurs (A) förutsätter aktivt deltagande och att alla del prestationer är avklarade. Kursen utgör hälften av kurshelheten individuell plan och är således värd en halv ½ kurs.

FINSKA

Både A-finskan och den modersmålsinriktade finskan har 6 obligatoriska kurser, 3 stycken det första året och 3 stycken det andra året.

Se lärokursspecifikationerna under underrubrikerna A-finska och Modersmålsinriktad finska.

Tema för de obligatoriska kurserna är desamma för båda lärokurserna, så i undantagsfall, t.ex. vid kurskrockar är det möjligt att ta en enskild kurs enligt den andra lärokursen efter diskussion med ämneslärare, och på rektorsbeslut.

Obligatoriska kurser

A-finska

1. Vardagsliv, närmiljö och hälsa (FINA1) (Åk 1)

Under kursen bekantar sig den studerande med aktiviteter och situationer i vardagslivet och närmiljön. Hen repeterar och fördjupar i synnerhet sina kommunikativa färdigheter i alldagliga umgänges- och servicesituationer. Den studerande övar att uttrycka sig både muntligt och skriftligt till exempel om sin skol- och hemmiljö, matvanor, hälsa och fritidsintressen.

I grammatiken kan verbläran och de grundläggande objektsreglerna behandlas vid behov.

2. Natur och vetenskap (FINA2) (Åk1)

Under kursen övar man de kommunikativa färdigheterna genom diskussioner och presentationer och den studerande lär sig att dra nytta av självvärdering och kamratvärdering. Man behandlar teman som natur, miljö och vetenskap ur olika synvinklar, till exempel en hållbar utveckling, turism och rekreation. Den studerande läser några sak- och skönlitterära texter om kursens teman och fördjupar sitt ordförråd. *Det här erbjuder en möjlighet att differentiera undervisningen enligt studerandes egen nivå. I grammatiken kan enligt behov behandlas nomenböjningen samt det viktigaste om subjektet och unipersonella uttryck.*

3. Teknik och konsumtion (FINA3) (Åk1)

Under kursen bekantar sig den studerande med och använder olika digitala verktyg.

Man behandlar temaområdena teknik, konsumtion och handel.

I grammatiken repeteras och fördjupas de olika infinitivformerna (inf. 2-4) och de vanligare participformerna vid behov.

4. Medierna och samhället (FINA4) (Åk2)

Under kursen lär sig den studerande att göra sammanfattningar samt presentera och diskutera olika medietexter som anknyter till det finska samhället. Man lägger vikt vid hur medierna uttrycker sig i sakfrågor, till exempel om politik, forskning och aktuella händelser i världen.

I grammatiken kan vid behov behandlas finskans satskonstruktioner (finalkonstruktion, temporalkonstruktion, agentkonstruktion) så att de studerande förstärker dem och kan själva använda de enklaste satsmotsvarigheterna.

5. Utbildning och arbetsliv (FINA5)(Åk2)

Under kursen lär sig den studerande att tolka och producera olika slags texter i anslutning till kursens ämnesområden. Kursen behandlar teman som utbildning, yrken och näringsliv ur både samhällets och den studerandes synvinkel.

I grammatiken kan vid behov behandlas objektet mera ingående och adverbial, i synnerhet tids-och platsadverbial.

6. Finsk kultur och litteratur (FINA6) (Åk2)

Under kursen utvecklar och fördjupar de studerande sin multilitteracitet och kännedomen om finsk kultur och litteratur ur de ungas synvinkel. Den studerande läser åtminstone ett skönlitterärt verk och presenterar det muntligt eller skriftligt. Den studerande bekantar sig med några finska konstnärer, författare och kompositörer. I skriftliga uppgifter poängteras skillnaderna mellan olika genrer.

I grammatiken kan vid behov behandlas olika attribut, speciellt med tanke på svenskans prepositionsuttryck.

Modersmålsinriktad finska

1. Vardagsliv, närmiljö och hälsa (FIM1) (Åk1)

Under kursen fördjupas den studerandes förmåga att uttrycka sig nyanserat och korrekt i olika sammanhang, med utgångspunkt i kursens teman och med speciell uppmärksamhet på skillnader mellan det talade och det skrivna språket. Skillnader i spontant talspråk, slang, dialekter och standardfinska behandlas. Den studerande förbereder och håller korta muntliga anföranden *om t.ex. dialekter (och orter), finska artister. Användning av presentationsteknik övas.* I litteraturen behandlas och analyseras noveller och annan skönlitteratur.

I grammatiken kan behandlas verbläran, objekt, subjekt, predikatets kongruens och unipersonella uttryck.

2. Natur och vetenskap (FIM2) (Åk1)

Under kursen bekantar sig den studerande med genrer som kombinerar bild, ljud och skriftlig och muntlig text, *t.ex. analys av reklamfilm och själv producera olika typer av filmer.* Man använder sig av texter som behandlar konsumtion, handel, teknik och informationsteknik och bearbetar dem både muntligt och skriftligt, till exempel med hjälp av digitala verktyg. Lämplig skönlitteratur läses och diskuteras till exempel i ett digitalt forum. Arbete på olika undervisningsplattformar som t.ex. Fronter kan introduceras.

I grammatiken kan infinitiver och participer behandlas enligt behov.

3. Teknik och konsumtion (FIM3) (Åk2)

Under kursen producerar den studerande texter som anknyter till kursens teman och uppmärksamhet fästs i synnerhet vid texternas disposition, styckeindelning, variation och sätt att skapa sammanhang. Man bekantar sig med medietexter om aktuella händelser och texternas stil och uppbyggnad behandlas. Skönlitteratur läses och används som underlag för medietexter.

I grammatiken kan vid behov satsmotsvarigheter och interpunktion behandlas.

4. Medierna och samhället (FIM4), (åk 2)

Under kursen producerar den studerande texter som anknyter till kursens teman och uppmärksamhet fästs i synnerhet vid texternas disposition, styckeindelning, variation och sätt att skapa sammanhang. Man bekantar sig med medietexter om aktuella händelser och texternas stil och uppbyggnad behandlas. Skönlitteratur läses och används som underlag för medietexter.

I grammatiken kan vid behov satsmotsvarigheter och interpunktion behandlas.

5. Utbildning och arbetsliv (FIM5) (Åk2)

Under kursen fördjupar den studerande sina färdigheter att producera olika texter som anknyter till kursens temaområden och lär sig förbereda sig för arbetsintervjuer. Man arbetar med texter som behandlar utbildning och yrkes- och näringsliv. Översättning till och från finska övas för att belysa skillnader mellan språken. Sammandrag övas på båda språken.

Under kursen kan studerande hålla ett föredrag om ett yrke och de studier som krävs för det. Både själv- och kamratutvärdering används med hjälp av olika digitala verktyg som finns till förfogande (Office Excel Enkät, Google eller Office Forms el.dyl.)

Vid behov kan man i grammatiken behandla attribut och adverbial, rektionsfrågor och finskans motsvarigheter till svenskans prepositionsuttryck.

6. Finsk kultur och litteratur (FIM6) (Åk2)

Under kursen breddar och fördjupar den studerande sin multilitteracitet och sin kännedom om finsk kultur och litteratur. Den studerande fördjupar även sin kunskap om språkets estetiska funktion och kulturella betydelse. Ett skönlitterärt verk läses och analyseras. Förmågan att skriva stärks genom att man övar sig i att producera olika slag av texter.

I Borgå Gymnasium kan besök på finskspråkiga högskoleorter ingå som en fortsättning på kurs 5, men i kombination med kulturbesök. För att träna på multilitteracitet kan besök på konstutställningar, museer och teater ingå i kursen.

Fördjupade kurser

A-finska

7. Kommunicera i skrift (FINA7) (Åk3)

Under kursen fördjupas förmågan att tolka och producera finska texter i olika slag av skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Man analyserar och producerar både faktatexter och fiktiva texter samt texter inom olika genrer, såsom berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande och argumenterande texter. Även förmågan att återge och översätta olika texter till och från finska övas. Vid behov kan grundläggande strukturer repeteras.

8. Kommunicera i tal (FINA8) (Åk3)

Under kursen lär sig den studerande att tala och uppträda på finska i olika formella och informella situationer. Den studerande lär sig att uttrycka sig fritt, göra frågeställningar, referera, diskutera, beskriva, intervjua, argumentera och hålla olika anföranden. Den studerande kan utnyttja digitala verktyg vid muntlig framställning.

Modersmålsinriktad finska

7. Kommunicera i skrift (FIM7) (åk3)

Under kursen fördjupas färdigheterna i textproduktion och förmågan att kritiskt läsa och tolka finska texter i olika slag av skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Man analyserar och producerar både fakta och fiktiva texter samt texter inom olika genrer, såsom berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande och ställningstagande texter. Den studerande ges möjlighet att enligt behov och önskemål producera olika digitala texter. Vid behov kan centrala strukturer repeteras.

8. Kommunicera i tal (FIM8) (åk3)

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att tala och uppträda på finska i både formella och informella kommunikationssituationer. Den studerande utvecklar sina färdigheter att uttrycka sig individuellt och att i grupp diskutera aktuella samhällsfenomen och sådant som hör till allmänbildningen. Argumentationsteknik övas.

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

FINA/FIM 9 Viimeinen voitelu (Åk 3)

Under kursen tränas olika slag av provuppgifter som kan ingå studentexamens-provet i finska. Grammatik som är väsentlig för studerande i modersmålsinriktad finska repeteras. Speciellt ingår olika skrivövningar i kursen.

FINA 12 REPETITIONSKURS (Åk1)

Studerande skall få en god grund och goda förutsättningar att klara av de övriga kurserna i finska. Repetition av de viktigaste (grammatiska) strukturerna som eleverna läst i högstadiet. Eleverna bereds möjlighet att befästa och utveckla ordförrådet med hjälp av enkla texter och diskussioner.
Bedömning: Godkänd/underkänd

ENGELSKA

Obligatoriska kurser

ENA 01 ENGELSKAN OCH MIN VÄRLD (Åk1)

Innehåll: Det centrala temat för kursen är den språkliga mångfalden i världen och engelskans roll både med tanke på språk och kultur. Kursens teman och situationer anknyter till studielivet, den ungas livsmiljö och behov av språkkunskap. Målsättningen är att du utvecklar dina språkkunskaper både individuellt och i grupp genom att använda olika inlärningssätt. Du lär dig också ställa upp egna mål för dina studier i engelska.

Grammatik: ordföljd, frågesatser och tidsformerna.

ENA 02 MÄNNISKANS SOCIALA NÄTVERK (Åk1)

Innehåll: Under kursen behandlas teman som mänskliga relationer och fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. Vi övar upp förmågan att formulera åsikter, diskutera aktivt och lyssna på andra i olika kommunikationssituationer.

Grammatik: pronomenlära, genitiv, formellt subjekt, passiv, adjektiv och adverb, europeiska länder och nationaliteter.

ENA 03 KULTURELLA FENOMEN (Åk1)

Innehåll: I kursen behandlar vi kulturella fenomen, bl.a. litteratur, film, teater, musik och konst. Deltagarna skriver texter inom olika genrer. Vi lockar fram vårt skapande jag.

Grammatik: singularis och pluralis, artikelläran, indirekt tal, skrivregler

ENA 04 SAMHÄLLET OCH OMVÄRLDEN (Åk2)

Innehåll: Under kursen utvecklar den studerande sin förmåga att söka information och läsa kritiskt samt övar sig att aktivt använda engelska. Vi bekantar oss med samhällsliga fenomen och funderar på hur man kan påverka som aktiv medborgare, till exempel då det gäller människorätsfrågor.

Grammatik: Modala hjälpverb, relativa pronomen, indefinita pronomen, interrogativa pronomen och determinativa pronomen.

ENA 05 VETENSKAP OCH FRAMTID (Åk2)

Innehåll: Vi tolkar och producerar texter och söker information om kunskaps- och vetenskapsområden. Vi övar oss att uttrycka våra åsikter. Vi reflekterar kring olika framtidsvisioner, i synnerhet inom teknologi- och digitalisering och över engelskans ställning som internationellt språk inom vetenskap och teknik. Eventuella muntliga framföranden kan ingå i kursen.

Grammatik: användning av tidsformer, Nationalitetsord, satsförkortningar, måttsord, och lånord i engelskan.

ENA 06 STUDIER, ARBETE OCH EKONOMI (Åk2)

Innehåll: Vi bekantar oss med textgenrer som kan komma till nytta i eventuella fortsatta studier eller i arbetslivet. Under kursen behandlas ekonomiska frågor som är relevanta för den unga som står på tröskeln till arbetslivet samt ekonomiska företeelser i ett större perspektiv.

Vi övar oss att t.ex. skriva CV, arbets- och studieansökningar och arbetsintervjuer. Lokala företag och andra yttre aktörer kan utnyttjas.

Grammatik: räkneord och tidsuttryck, infinitiv och -ing formen, verb, substantiv och adjektiv med preposition/adverb

Fördjupade kurser

ENA 7 HÅLLBAR LIVSSTIL (Åk3)

Innehåll: Vi övar på att tolka och producera engelska i olika skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Vi fortsätter behandla de obligatoriska kursernas teman ur ett ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbarhetsperspektiv. Vi kan lyfta fram aktuella händelser både lokalt och internationellt.

ENA 8 MUNTIG KOMMUNIKATION OCH PÅVERKAN (Åk3)

Innehåll: Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att producera muntlig engelska, förstå talad engelska och bygga upp en dialog. Hen stärker sin förmåga att tala flytande och övar muntlig produktion som förutsätter förberedelse. Teman som behandlats i de obligatoriska kurserna repeteras eller kompletteras enligt de studerandes behov.

Bedömning: Samarbete, självständig bedömning och reflektion samt gruppbedömning och kontinuerlig feedback. Nationellt prov påverkar kursvitsordet.

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

ENA 9 REPETITIONSKURS INFÖR STUDENTSKRIVNINGARNA (Åk 3)

Under kursens gång tränas bl.a. olika slag av provuppgifter som kan ingå i studentexamen. Olika slag av texter och grammatikövningar ingår.

TYSKA

TYB3: Kurser för dem som börjar läsa tyska i gymnasiet

KURSER I ÅRSKURS 1

TYB3 1 VI BEKANTAR OSS MED VARANDRA OCH DET NYA SPRÅKET (Åk1)

Innehåll:

Vi lär oss grunderna i tyska språket, bygger upp ett basordförråd. Vi lär oss bl.a presentera oss, hälsa och säga adjö, du och Ni- tilltal.

Verblära: bestämd och obestämd artikel, presens med och utan omljud, hjälpverb av haben och sein, frågeord och grundtal, klockan.

TYB3 2 PÅ RESA I VÄRLDEN (Åk1)

Innehåll:

Vi lär oss väder, kläder, mat och dryck och stämma träff.

Grammatik: modala hjälpverb + würde och möchte, nominativ och ackusativ av personliga och possessiva pronomen, imperfekt av sein och haben, priser, pluralbildning, löst sammansatta verb.

TYB3 9 VÄLBEFINNANDE I FOKUS (Åk1)

Innehåll:

Ordförrådet utvidgas. Bostad och fritidssysselsättningar står i centrum. Vi lär oss köpa tågbiljett och avläsa tidtabeller.

Grammatik: bl.a. perfekt, dativ och bisatser. Använda medier, diskutera och lyssna. Reflektera över teknologi och digitalisering.

TYSKAKURSER I ÅRSKURS 2

TYB3 3 VIKTIGA FRÅGOR I LIVET OCH VARDAGEN (Åk2)

Repetition av bekanta strukturer såsom perfekt och delar av kasusanvändningen.

Vi behandlar situationer som anknyter till de ungas dagliga liv.

TYB3 4 LIV OCH LEVANDSSÄTT (Åk2)

Kulturella skillnader mellan Finland och Tyskland. Olika slag av kommunikation.

Indirekta frågesatser. Kasusläran nominativ, ackusativ och dativ. Dativ i tidsuttryck, verb som kräver dativ, prepositioner som styr både ackusativ och dativ och adjektivets komparation.

TYB3 5 VÄLBEFINNANDE OCH OMSORG (Åk2)

Vi lär oss om olika livsskeden och framtidsvisioner. Vi lär oss ta ställning till problem och får tips om hur man kan knyta kontakter- Verbläran, systematisk inläring av starka verb, perfekt, reflexiva verb, modala hjälpverb, konjunktiv, konditionalis och infinitiv

TYSKA KURSER I ÅRSKURS 3

TY3 6 KULTUR OCH MEDIER (Åk3)

Kursen stärker den studerandes multilitteracitet. Vi läser texter om olika kulturella företeelser. Repetition av grammatiken. Vi lär oss welcher, dieser, was für ein, kasus genitiv, relativa pronomen samt imperfekt.

TYB3 7 STUDIER, ARBETE OCH FRAMTID (Åk3)

Kursens teman är utbildning, arbetsliv och framtidsplaner. Repetition av grammatiken. Adjektivets böjning, imperativ, futurum samt ordningstal och datum.

Det finns även en nätkurs som förbereder för studentprovet

TYB2: Kurser för dem som läst i årskurs 8-9

De här kurser bör du välja då du har läst tyska i högstadiet.

TYSKAKURSER I ÅRSKURS 1

TYB2 1 VIKTIGA FRÅGOR I LIVET OCH VARDAGEN (Åk1)

Vi bekantar oss med olika teman bl.a: fritid, skola, yrken, hälsa.

Vi repeterar kasusanvändningen, perfekt, ordföljden i huvudsats och bisats med de vanligaste konjunktionerna. Vi lär oss också genitiv, prepositioner som styr ackusativ eller dativ, svaga adjektivändelser presenteras, ordningstal och datum.

TYB2 2 LIV OCH LEVNADSSÄTT (Åk1)

Innehåll:

Kursens teman är olika sätt att kommunicera, interkulturell kommunikation och kulturmöten i Finland och utomlands.

Repetition av bekanta strukturer i verbläran, t.ex perfekt. Nya strukturer är bl.a pluskvamperfekt och imperfekt. Systematisk inlärning av starka verb med betoning på imperfekt.

TYB2 3 VÄLBEFINNANDE OCH OMSORG (Åk1)

Diskutera och lyssna i olika kommunikationssituationer, utveckla förmågan att formulera åsikter och diskutera vardagslivet.

Fördjupning av kasusanvändningen, artiklar och pronomen och prepositioner som styr kasus. Vi lär oss mera om pronomen och adjektiv.

TYSKAKURSER I ÅRSKURS 2

TYB2 4 KULTUR OCH MEDIER (Åk2)

Kulturella skillnader mellan Finland och Tyskland. Olika slag av kommunikation. Indirekta frågesatser. Kasusläran nominativ, ackusativ och dativ. Dativ i tidsuttryck, verb som kräver dativ, prepositioner som styr både ackusativ och dativ och adjektivets komparation.

TYB2 5 STUDIER, ARBETE OCH FRAMTID (Åk2)

Vi behandlar fortsättningsvis kulturella teman och lär oss mera om skola, studier och arbetsliv. Vi förbereder oss för studentskrivningarna både muntligt och skriftligt samt genom video. Fördjupning av valbar grammatik (se motsvarande kurs TYB3)

TY2 6 VÅR GEMENSAMMA JORD (Åk3)

Vi förbättrar våra kommunikationsstrategier. Vi behandlar teman som anknyter till naturen, olika boendemiljöer och hållbar livsstil. Internationellt samarbete berörs. Fördjupning av valbar grammatik.

KURSER I ÅRSKURS 3

TYB2 7 INTERNATIONELL VERKSAMHET (Åk2 och 3)

Språkbehärskningen förstärks på alla nivåer. Teman är internationellt samarbete, volontärarbete eller arbetslivet.

TYB2 8 MUNTLLIG OCH SKRIFTLIG KOMMUNIKATION

Kursen riktar sig till dem som skall skriva studentprovet i tyska. Repetition av det redan inlärdas genom mångsidiga övningar.

FRANSKA

Franska nybörjarkurs: du börjar läsa franska i gymnasiet

FRB3 01 VI BEKANTAR OSS MED VARANDRA OCH DET NYA SPRÅKET (Åk1)

Innehåll: Under kursen får den studerande en bild av målspråkets ställning i världen och i förhållande till de språk hen behärskar eller har studerat tidigare. Den studerande övar sig att kommunicera i vardagliga situationer och att använda lämpliga kommunikationsstrategier samt lär sig de viktigaste artighetsfraserna. Huvudvikten ligger vid uttal och intonation samt att klara sig i enkla samtalsituationer. Vi lär oss grundstrukturer, bl.a. substantiv i bestämd och obestämd form, de vanligaste verben i presens, possessiva och demonstrativa pronomen, genitiv, räkneord och adjektivets böjning.

FRB3 02 PÅ RESA I VÄRLDEN (Åk1)

Innehåll: Kursens texter handlar bl.a. om resor, att köpa metrobiljett, tala om mat, skola och fritid, Europas länder och skriva meddelanden. **Grammatik:** flera verb i presens, frågebildning, genitiv, partitiv, närfuturum och passé composé.

FRB3 09 FÖRBEREDANDE KURS FÖR B2 STUDIER I GYMNASIET (Åk1)

Innehåll: Vi repeterar de grundläggande strukturerna och fördjupar oss i det franska språket. Temaområden under kursen: sport och uppköp, att stifta bekantskaper, åsikter och motiveringar. **Grammatik:** bl.a. repetition av presens av regelbundna och oregelbundna verb, objektspronomen, reflexiva verb, passé composé med avoir och être, prepositioner.

FRB3 03 VIKTIGA FRÅGOR I LIVET OCH VARDAGEN (Åk2)

Den studerande övar sina kommunikativa färdigheter med hjälp av olika medier. Under kursen behandlas teman och situationer som anknyter till de ungas dagliga liv, mänskliga relationer och nätverk, intressen, fritid och hobbyer. Under kursen lär man sig att beskriva sig själv och andra, tala om dagliga rutiner, fritidsaktiviteter mm. Hörförståelse övas med korta övningar till de flesta avsnitten. **Grammatik:** repetition av passé composé, pronomen (akusativ, dativ, en, y), komparation av adjektiv och adverb, reflexiva verb, relativpronomen (qui que où), frågor.

FRB3 04 LIV OCH LEVNADSSÄTT (Åk2)

Under kursen fästs uppmärksamhet vid olika sociala koder och deras eventuella skillnader i kommunikation. Skriftlig kommunikation övas i någon mån. Kursens teman är interkulturell kommunikation och kulturmöten i Finland och utomlands.

Grammatik: Grammatik: bl.a adverb, pronomina en och y, konjunktiv, fler oregelbundna verb.

FRB3 05 VÄLBEFINNANDE OCH OMSORG (Åk2)

Under kursen lär sig den studerande att med hjälp av olika medier diskutera och lyssna på andra i olika kommunikationssituationer. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser i frågor som gäller vardagslivet. Den studerande undersöker olika texter om välbefinnande, mänskliga relationer och livsskeden samt övar sig att diskutera frågor i anknytning till dem. Man reflekterar också över vilka förändringar tekniken och digitaliseringen har inneburit för kommunikation och välbefinnande. I kursen behandlas t.ex. familj, hushållssysslor, hälsa och kroppen.

Grammatik: bl.a. passé composé/imperfekt, futurum, konditionalis, konjunktiv.

FRB3 06 KULTUR OCH MEDIER (Åk3)

Kursen stärker den studerandes multilitteracitet. Den studerande lär känna aktuella och ur de ungas synvinkel intressanta kulturella företeelser och medier inom målspråkets språkområde eller -områden. I kursen behandlas delar av kulturen i den fransktalande världen, t.ex. film, konst, musik och litteratur. Utöver vanliga texter kan även poesi och utdrag ur en roman läsas på autentisk franska. I kursen ingår ett grupparbete/en muntlig presentation. Alla språkfärdighetsområden övas.

Grammatik: Grammatik: bl.a. konditionalis, passé simple, gerundium och futurum.

FRB3 07 STUDIER, ARBETE OCH FRAMTID (Åk3)

Under kursen fästs vikt vid att kommunikationen är kulturellt lämplig. Kursen behandlar skola, fortsatta studier och arbetsliv samt de ungas framtidsplaner. Den skriftliga uttrycksförmågan övas bl.a. genom att CV/ följebrev skrivs på franska. Den muntliga förmågan övas genom kommunikativa uppgifter i enlighet med kursens tema, t.ex. intervjuer /video-CV.

Grammatik: Grammatik: bl.a. självständiga possessiva pronomen, självständiga demonstrativa pronomen, indefinita pronomen, indirekt frågesats, satsmotsvarigheter.

Franska fortsättningskurs: om du har läst franska i årskurs 8-9

De här kurserna ska du välja då du har läst franska i högstadiet.

FRB2 01 VIKTIGA FRÅGOR I LIVET OCH VARDAGEN (Åk1)

Under kursen reflekterar den studerande över målspråkets betydelse i hans eget liv, nu och i framtiden. Den studerandes kunskaper i målspråket kartläggs. Den studerande analyserar och utvärderar sina färdigheter för språkstudier, ställer upp mål för sitt språklärande och hittar sätt att utveckla sina kunskaper individuellt och i grupp. De kommunikativa färdigheterna utvecklas med hjälp av olika medier. Under kursen behandlas teman och situationer som anknyter till de ungas dagliga liv, mänskliga relationer och nätverk, intressen, fritid och hobbyer.

Under kursen lär man sig att beskriva sig själv och andra, tala om dagliga rutiner, fritidsaktiviteter och arbete mm. Hörförståelse övas med korta övningar till de flesta avsnitten. **Grammatik:** repetition av passé composé, pronomen (ackusativ, dativ, en, y), komparation av adjektiv och adverb, reflexiva verb, relativpronomen, frågor.

FRB2 02 LIV OCH LEVNADSSÄTT (Åk1)

Under kursen fästs uppmärksamhet vid olika sociala koder och deras eventuella skillnader i kommunikation. Skriftlig kommunikation övas i någon mån. Kursens teman är interkulturell kommunikation och kulturmöten i Finland och utomlands.

Grammatik: Passé composé med être och av oregelbundna verb. Uppmaningar och förbud. Ordet tout. Preteritum - användning och bildning. Relativpronomenet dont.

FRB2 03 VÄLBEFINNANDE OCH OMSORG (Åk1)

Under kursen lär sig den studerande att med hjälp av olika medier diskutera och lyssna på andra i olika kommunikationssituationer. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser i frågor som gäller vardagslivet. Den studerande bekantar sig med olika texter om välbefinnande, mänskliga relationer och livsskeden samt övar sig att diskutera frågor i anknytning till dem. Den studerande reflekterar också över vilka förändringar teknologin och digitaliseringen har inneburit för kommunikation och välbefinnande.

I kursen behandlas t.ex. familj, hushållssysslor, hälsa och kroppen.

Grammatik: bl.a adverb, pronomina en och y, konjunktiv, fler oregelbundna verb.

FRB2 04 KULTUR OCH MEDIER (Åk2)

Kursen stärker den studerandes multilitteracitet. Den studerande lär känna aktuella och ur de ungas synvinkel intressanta kulturella fenomen och medier inom målspråkets språkområde eller -områden. Franska: I kursen behandlas delar av kulturen i den fransktalande världen, t.ex. film, konst, musik och litteratur. Utöver vanliga texter kan även poesi och utdrag ur en roman läsas på autentisk franska. I kursen ingår ett grupparbete/en muntlig presentation. Alla språkfärdighetsområden övas.

Grammatik: bl.a. konditionalis, passé simple, gerundium och futurum.

FRB2 05 STUDIER, ARBETE OCH FRAMTID (Åk2)

Under kursen fästs vikt vid att kommunikationen är kulturellt lämplig. Kursens teman är skola, fortsatta studier och arbetsliv samt de ungas framtidsplaner.

Franska: Texterna i denna kurs berör skolning, arbetsliv och framtidsplaner. Den skriftliga uttrycksförmågan övas bl.a. genom att CV/ följbrev skrivs på franska. Den muntliga förmågan övas genom kommunikativa uppgifter i enlighet med kursens tema, t.ex. intervjuer /video-CV.

Grammatik: bl.a. självständiga possessiva pronomen, självständiga demonstrativa pronomen, indefinita pronomen, indirekt frågesats, satsmotsvarigheter.

FRB2 06 VÅR GEMENSAMMA JORD (Åk2)

Under kursen fortsätter man att öva sig i interaktion och repeterar språkkunskapen utgående från de studerandes behov. Den studerande bekantar sig med möjligheterna att delta i internationellt samarbete. Kursens teman ska anknyta till naturen, olika boendemiljöer och hållbar livsstil.

Franska: Vokabulären utökas och läsförståelsen utvecklas med hjälp av texterna samt mer krävande hörförståelseövningar övas.

Grammatik: bl.a. två objektspronomen i samma sats, bildning av passiv, prepositionsuttryck, konditionalis 2.

FRB2 07 INTERNATIONELL VERKSAMHET (Åk3)

Under kursen använder den studerande sin språkkunskap och stärker förståelsen för olika kulturer genom att lära känna eller delta i internationellt samarbete, volontärarbete eller arbetslivet, vid behov med hjälp av fjärruppkoppling. De språkliga målen bestäms på basis av kursinnehållet. De studerande rapporterar om eventuellt deltagande i internationell verksamhet på gemensamt överenskommet sätt.

FRB2 08 MUNTLLIG OCH SKRIFTLIG KOMMUNIKATION (Åk3)

Kursen stärker den studerandes förmåga att producera text som behövs i olika kommunikationssituationer. Den studerande övar sig att producera och tolka olika textgenrer. Teman som behandlats tidigare repeteras eller kompletteras enligt de studerandes behov.

Ryska nybörjarkurs

Under de första kurserna ska tyngdpunkten ligga på muntliga kommunikationssituationer och enkla skriftliga övningar som på ett naturligt sätt anknyter till dem. Också hörförståelse övas. Andelen skriftliga övningar ska småningom öka men muntlig kommunikation övas fortsättningsvis under alla kurser. Det centrala är att utveckla grundläggande språkfärdighet som behövs i vardagen. I mån av möjlighet reserveras tid för att behandla gemensamt överenskomna eller aktuella teman. Den studerandes multilitteracitet kan utvecklas under alla kurser genom att behandla litteratur, film, musik, teater, bildkonst eller medier. Olika textgenrer ska introduceras. Ämnesintegrerad undervisning kan ingå i de olika kurserna. Strukturer behandlas, övas och repeteras på ett flexibelt sätt i samband med lämpliga teman. Det är viktigt att från början fästa vikt vid ett gott uttal.

RYB3 1 VI BEKANTAR OSS MED VARANDRA OCH DET NYA SPRÅKET

Innehåll: Under kursen får den studerande en bild av målspråkets ställning i världen och i förhållande till de språk hen behärskar eller har studerat tidigare. Den studerande övar sig att kommunicera i vardagliga situationer och att använda lämpliga kommunikationsstrategier samt lär sig de viktigaste artighetsfraserna. Grundläggande funktioner, såsom det ryska alfabetet, ryska namn, att hälsa, att ta avsked och att presentera sig. Ämnesområdena täcker familjen och mänskliga relationer. Enkla alldagliga språksituationer. Kursens tonvikt ligger på muntlig kommunikation.

RYB3 2 PÅ RESA I VÄRLDEN

Innehåll: Under kursen övar sig den studerande att klara sig i olika sociala situationer som anknyter till resande och utträttande av vardagliga ärenden. Den studerande utvecklar användningen av kompensationsstrategier och andra kommunikationsstrategier.

Kursen handlar om släkt, vänner och andra mänskliga relationer och om dagliga rutiner. Alldagliga situationer, som att göra uppköp och utträtta ärenden i bank, post och hos läkare samt att utnyttja trafikmedel, inkvarterings- och förplägnadstjänster.

I kursen betonas talförståelse och muntlig framställning.

RYB3 3 VIKTIGA FRÅGOR I LIVET OCH VARDAGEN

Innehåll: De ungas dagliga liv, intressen, fritid och hobbyer. I kursen befästs det ordförråd och de strukturer som de studerande lärt sig i den grundläggande utbildningen. Talförståelse och muntlig kommunikation betonas. Förmågan att uttrycka åsikter övas och kännedomen om språkets grundstrukturer utvidgas.

RYB3 4 LIV OCH LEVNADSSÄTT

Innehåll: Under kursen fästs uppmärksamhet vid olika sociala koder och deras eventuella skillnader i kommunikation. Skriftlig kommunikation övas i någon mån. Kursens teman är interkulturell kommunikation och kulturmöten i Finland och utomlands.

Människor, geografi, historia, sevärdheter och rekreativsmöjligheter i Finland och i främmande länder.

Tonvikten ligger på talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs.

Skrivfärdigheter övas med hjälp av kommunikativa uppgifter.

RYB3 5 VÄLBEFINNANDE OCH OMSORG

Innehåll: Under kursen lär sig den studerande att med hjälp av olika medier diskutera och lyssna på andra i olika kommunikationssituationer. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser i frågor som gäller vardagslivet. Den studerande undersöker olika texter om välbefinnande, mänskliga relationer och livsskeden samt övar sig att diskutera frågor i anknytning till dem. Man reflekterar också över vilka förändringar tekniken och digitaliseringen har inneburit för kommunikation och välbefinnande.

Tonvikten ligger på talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Den skriftliga förmågan övas med hjälp av kommunikativa uppgifter.

RYB3 6 KULTUR OCH MEDIER

Innehåll: Kursen stärker den studerandes multilitteracitet. Den studerande lär känna aktuella och ur de ungas synvinkel intressanta kulturella företeelser och medier inom målspråkets språkområde eller -områden.

I kursen behandlas delar av den ryska kulturkännedomen och behandlas mångsidigt alla dess delområden.

MATEMATIK

Obligatoriska kurser

De obligatoriska kurserna läses i ordningsföljd

MAG 1 TAL OCH TALFÖLJDER (Åk1)

Innehåll:

- reella tal, grundläggande räkneregler och procenträkning
- funktioner, ritning och tolkning av grafer
- talföljder
- rekursiv talföljd
- aritmetisk talföljd och summa
- logaritm och potens och sambandet mellan dem
- lösning av ekvationer i formen, $x \in \mathbb{N}$
- geometrisk talföljd och summa

LÅNG LÄROKURS I MATEMATIK

MAA 2 POLYNOMFUNKTIONER OCH POLYNOMEKVATIONER (Åk1)

Innehåll:

- multiplikation av polynom samt binomialformler för uttryck i formen
- andragradsekvationer och rotformeln samt undersökning av rötternas antal
- faktorisering av polynom av andra graden
- polynomfunktioner
- polynomekvationer
- lösning av polynomolikheter

MAA 3 GEOMETRI (Åk1)

Innehåll:

- likformighet hos figurer och kroppar
- sinussatsen och cosinussatsen
- geometrin för cirkeln och dess delar samt räta linjer i anknytning till cirkeln
- beräkning av längder, vinklar, areor och volymer i anknytning till figurer och kroppar

MAA 4 VEKTORER (Åk1)

Innehåll:

- vektorernas grundläggande egenskaper
- addition och subtraktion av vektorer samt multiplikation av en vektor med en skalär
- skalärprodukten av vektorer i ett koordinatsystem
- lösning av ekvationssystem
- reella tal, grundläggande räknesätt och procenträkning
- funktioner, ritning och tolkning av grafer
- talföljder
- rekursiv talföljd
- aritmetisk talföljd och summa
- logaritm och potens och sambandet mellan dem
- lösning av ekvationer i formen, $x \in \mathbb{N}$
- geometrisk talföljd och summa
- räta linjer och plan i rymden

MAA 5 ANALYTISK GEOMETRI (Åk1)

Innehåll:

- ekvationen för en punktmängd
- ekvationer för räta linjer, cirklar och parabler
- lösning av ekvationer och olikheter som innehåller absolutbelopp
- avståndet från en punkt till en linje

MAA6 DERIVATAN (Åk2)

Mål

- Kursens mål är att den studerande ska
- kunna bestämma nollställena för rationella funktioner och lösa enkla rationella olikheter
- få en klar uppfattning av begreppen gränsvärde, kontinuitet och derivata för funktioner
- kunna bestämma derivatan av enkla funktioner
- kunna undersöka förloppet hos en polynomfunktion med hjälp av derivatan och bestämma dess extremvärden
- veta hur en rationell funktions största och minsta värde bestäms
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att undersöka gränsvärden, kontinuitet och derivata och för att lösa rationella ekvationer och olikheter samt bestämma derivatan för polynomfunktioner och rationella funktioner i tillämpade problem.

Centralt innehåll

- rationella ekvationer och olikheter
- gränsvärden, kontinuitet och derivator
- derivering av polynomfunktioner och av produkter och kvoter av funktioner

MAA7 TRIGONOMETRISKA FUNKTIONER (Åk2)

Mål

- Kursens mål är att den studerande ska
- kunna undersöka trigonometriska funktioner med hjälp av symmetrier i enhetscirkeln
- kunna lösa trigonometriska ekvationer av typen $\sin f(x) = a$ och $\sin f(x) = \sin g(x)$
- kunna de trigonometriska sambanden undersökning av förloppet hos en polynomfunktion och bestämning av dess extremvärden
$$\sin^2 x + \cos^2 x = 1$$
och
- $\tan x = \frac{\sin x}{\cos x}$
- kunna derivera sammansatta funktioner
- kunna undersöka trigonometriska funktioner med hjälp av deras derivator
- kunna använda trigonometriska funktioner när de ställer upp modeller för periodiska fenomen
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av trigonometriska funktioner och lösning av trigonometriska ekvationer samt vid bestämning av derivatan av trigonometriska funktioner i tillämpade problem.

Centralt innehåll

- riktad vinkel och radianer
- trigonometriska funktioner och deras symmetriska och periodiska egenskaper
- lösning av trigonometriska ekvationer
- derivatan av en sammansatt funktion
- derivatan av trigonometriska funktioner

MAA8 ROT- OCH LOGARITMFUNKTIONER (Åk2)

Mål

- Kursens mål är att den studerande ska
- repetera räkneregler för potenser, inklusive potenser med bråk som exponent
- känna till egenskaperna hos rot-, exponential-och logaritmfunktioner och kunna lösa ekvationer i anknytning till dem
- kunna undersöka rot-, exponential-och logaritmfunktioner med hjälp av derivatan
- kunna utnyttja exponentialfunktionen när de ställer upp modeller för olika fenomen där tillväxt eller avtagande förekommer
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökningen av rot-, exponential-och logaritmfunktioner, vid lösning av rot-, exponential-och logaritmekvationer och vid bestämning av derivatan av rot-, exponential-och logaritmfunktioner i tillämpade problem.

Centralt innehåll

- räkneregler för potenser
- rotfunktioner och rotekvationer
- exponentialfunktioner och exponentialekvationer
- logaritmfunktioner och logaritmekvationer
- derivatan av rot-, exponential-och logaritmfunktioner

MAA9 INTEGRALKALKYL (Åk2)

Mål

- Kursens mål är att den studerande ska
- förstå begreppet primitiv funktion och kunna bestämma primitiva funktioner till elementära funktioner
- förstå begreppet integral och dess samband med arean
- kunna bestämma areor och volymer med hjälp av integraler
- bli förtrogna med tillämpningar av integralkalkyl
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av egenskaper hos funktioner och vid bestämning av primitiva funktioner samt vid beräkning av integraler i tillämpade problem.

Centralt innehåll

- primitiv funktion
- primitiva funktioner till elementära funktioner
- integraler
- beräkning av areor och volymer

MAA10 SANNOLIKHET OCH STATISTIK(Åk3)

Mål

- Kursens mål är att den studerande ska
- kunna åskådliggöra diskreta och kontinuerliga statistiska fördelningar samt bestämma och tolka fördelningarnas karakteristika
- sätta sig in i kombinatorikens metoder
- bli förtrogen med begreppet sannolikhet och med sannolikhetslärans räkneregler
- förstå begreppet diskret sannolikhetsfördelning och kunna bestämma och tillämpa fördelningens väntevärde
- bli förtrogen med begreppet kontinuerlig sannolikhetsfördelning och kunna tillämpa normalfördelningen
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att söka, behandla och undersöka data i digital form och för att bestämma karakteristika för fördelningar och beräkna sannolikheter med hjälp av en given fördelning och givna parametrar.

Centralt innehåll

- diskret och kontinuerlig statistisk fördelning
- karakteristika för en fördelning
- klassisk och statistisk sannolikhet
- kombinatorik
- sannolikhetslärans räkneregler
- diskret och kontinuerlig sannolikhetsfördelning
- väntevärdet för en diskret fördelning
- normalfördelning

Fördjupade kurser

MAA11 TALTEORI OCH BEVIS (Åk 3)

Mål:

Kursens mål är att de studerande ska

- sätta sig in i logikens grunder, bekanta sig med principerna för bevisföring och öva sig i bevisföring
- behärska talteorins grundbegrepp och göra sig förtrogna med primtalens egenskaper
- kunna undersöka hela tals delbarhet med hjälp av delningsekvationer och kongruens mellan hela tal
- fördjupa sin förståelse av talföljder och deras summor
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av talens egenskaper.

Innehåll:

- konnektiv och sanningsvärden
- geometriska bevis
- direkta bevis, kontrapositionsbevis och motsägelsebevis
- induktionsbevis
- hela tals delbarhet och delningsekvationer
- Euklides algoritm
- primtalen och Eratosthenes såll
- aritmetikens grundsats
- kongruens hos hela tal

MAA12 ALGORITMER I MATEMATIKEN (Period 5 i årskurs 2)

Mål:

- Kursens mål är att de studerande ska
- fördjupa sitt algoritmiska tänkande
- kunna undersöka och förklara hur algoritmer fungerar
- förstå begreppet iteration och kunna lösa icke-linjära ekvationer numeriskt
- kunna undersöka delbarhet hos polynom och bestämma deras faktorer
- kunna bestämma förändringshastigheter och areor numeriskt
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av algoritmer och vid räkneoperationer.

Innehåll:

- iteration och Newton-Raphsons metod
- divisionsalgoritmen för polynom
- delningsekvationen för polynom
- Newton-Cotes formler: rektangelregeln, trapetsregeln och Simpsons regel

MAA13 FORTSÄTTNINGSKURS I DIFFERENTIAL- OCH INTEGRALKALKYL (Åk3)

Innehåll:

- undersökning av kontinuitet och deriverbarhet för en funktion
- allmänna egenskaper hos kontinuerliga och deriverbara funktioner
- invers funktion
- funktioner av två variabler och partiella derivator
- gränsvärden av funktioner och talföljder när variabelns eller indexets värde går mot oändligheten
- generaliserade integraler
- gränsvärdet för en talföljd samt serier och deras summa

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

MAA 14 FÖRDJUPAD KURS I TREDIMENSIONELL GEOMETRI OCH VEKTORKALKYL (Åk3)

Mål

- komplettera och fördjupa kunskaperna inom den tredimensionella geometrin
- uppöva sin spatiala uppfattning om omvärlden
- lära sig rita användbara rymdfigurer
- kunna applicera algebraiska lösningsmodeller på konkreta geometriska problem
- Centralt innehåll
- tredimensionell vektorkalkyl
- rymdkroppars grundegenskaper
- extremvärdesproblem i rymden
- linjer och plan i rymden

MAA 15 INFÖR STUDENTPROVET(Åk3)

Mål

- förbereda inför studentskrivningarna
- lära sig lita på sin matematiska förmåga, sina färdigheter och sin tankeförmåga
- fördjupa sin förmåga att bearbeta uttryck, dra slutsatser och lösa problem
- bli mera självständig i att hitta matematiska lösningsmodeller

MAA 16 EKONOMISK MATEMATIK (Åk2)

Innehåll: samma som i MAB 6

index-, kostnads-, transaktions-, kredit-och skattekalkyler samt andra beräkningar
matematiska modeller i ekonomiska sammanhang med hjälp av talföljder och summor

KORT LÄROKURS I MATEMATIK

Obligatoriska kurser

De obligatoriska kurserna i kort matematik läses i ordningsföljd.

MAG 1 TAL OCH TALFÖLJDER (Åk1)

- reella tal, grundläggande räknesätt och procenträkning
- funktioner, ritning och tolkning av grafer
- talföljder
- rekursiv talföljd
- aritmetisk talföljd och summa
- logaritm och potens och sambandet mellan dem
- lösning av ekvationer i formen $ax + b = c$, $x \in \mathbb{N}$
- geometrisk talföljd och summa

MAB 2 UTTRYCK OCH EKVATIONER (ÅK1)

Innehåll:

- linjära samband och proportionalitet mellan storheter
- formulering av problem med hjälp av ekvationer
- grafisk och algebraisk lösning av ekvationer och system med två ekvationer
- tolkning och bedömning av lösningar
- polynomfunktioner av andra graden och lösning av andragradsekvationer

MAB 3 GEOMETRI (Åk1)

Innehåll:

- figurers likformighet
- trigonometri i den rätvinkliga triangeln
- Pythagoras sats och den omvända satsen till Pythagoras sats
- bestämning av area och volym för figurer och kroppar
- användning av geometriska metoder i koordinatsystemet

MAB 4 MATEMATISKA MODELLER (Åk2)

Innehåll:

- tillämpning av linjära och exponentiella modeller
- lösning av potensekvationer
- lösning av exponentialekvationer med hjälp av logaritmer
- talföljder som matematiska modeller

MAB 5 STATISTIK OCH SANNOLIKHET (Åk2)

Innehåll:

- bestämning av karakteristika för diskreta statistiska fördelningar
- begreppen regression och korrelation
- observation och avvikande observation
- prognostisering
- kombinatorik
- sannolikhetsbegreppet
- räkneregler för sannolikheter och modeller som åskådliggör dem

MAB 6 EKONOMISK MATEMATIK (Åk2)

index-, kostnads-, transaktions-, kredit- och skattekalculer samt andra beräkningar
matematiska modeller i ekonomiska sammanhang med hjälp av talföljder och summor

Fördjupade kurser

MAB 7 MATEMATISK ANALYS (Åk3)

Förkunskaper: MAB 4

Innehåll:

- grafiska och numeriska metoder
- derivatan av en polynomfunktion
- undersökning av tecken och förlopp för polynomfunktioner
- bestämning av största och minsta värde av en polynomfunktion i ett slutet intervall

MAB 8 STATISTIK OCH SANNOLIKHET II (Åk3)

Förkunskaper: MAB 5

Innehåll:

- begreppen normalfördelning och normering av en normalfördelning
- upprepat försök
- binomialfördelningen
- begreppet konfidensintervall

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

MAB 9 GRUNDKURS INFÖR DEN KORTA MATEMATIKEN (Åk1)

Repetition av centrala innehåll i grundskolans matematik

MAB 10 REPETITION INFÖR STUDENTPROVET (Åk3)

Förkunskaper: Alla obligatoriska i kort matematik

Repetition av de obligatoriska kurserna

BIOLOGI

Obligatoriska kurser

BIO 1 LIVET OCH EVOLUTIONEN (Åk1)

Mål och innehåll:

I kursen sätter de studerande in sig i livets förutsättningar och de karakteristiska dragen hos alla organismer. Under kursen bekantar sig de studerande också med sättet att inhämta och beskriva kunskap inom biologin och med biologin som en del av det naturvetenskapliga tänkandet. Det centrala perspektivet i kursen är förståelse av evolutionen och dess betydelse.

Mål

- * väcka intresset för biologin och biologistudierna
- * kritiskt använda och bedöma biologiska kunskapskällor och uttrycka och motivera olika synsätt på ett sätt som är karakteristiskt inom biologin
- * veta vad som kännetecknar liv, grundförutsättningar för liv och hur man undersöker livets fenomen
- * förstå evolutionen och dess betydelse
- * arbeta experimentellt och genomföra en liten undersökning eller ett litet projekt tillsammans med andra.

Centralt innehåll

Biologin som vetenskap

- * livets egenskaper, grundförutsättningar och organisationsnivåer
- * de biologiska vetenskapsområdena och forskningsmetoderna
- * presentation av biologisk kunskap med hjälp av modeller
- * Cellen som livets grundenhet
- * livets uppkomstfaser
- * cellernas uppbyggnad och energihushållning
- * DNA och genuttryck
- * Organismens livscykel
- * könlig och könlös förökning
- * variation
- * tillväxt, utveckling och död

Evolutionen

- * naturligt urval och anpassning
- * arternas uppkomst och undergång
- * organismvärldens släkträd

En mindre undersökning eller ett projekt som anknyter till biologins experimentella

Natur

BIO 2 EKOLOGI OCH MILJÖ (Åk1/2)

Mål och innehåll:

I kursen studeras ekologins grunder och livets mångfald samt hoten mot denna mångfald i Finland och annanstans i världen. Centrala teman är de faktorer som hotar mångfalden i naturen samt möjligheterna att bevara mångfalden. Genom kursen blir de studerande förtrogna även med andra ekologiska miljöproblem. I kursen ingår en liten undersökning eller ett litet utvecklingsprojekt som gäller ekologin eller miljöns tillstånd och som görs självständigt eller i samarbete med andra.

Mål

- * förstå principerna för populationernas, organismsamhällenas och ekosystemens strukturer, växelverkan och funktioner
- * kunna jämföra, analysera och bedöma effekterna av mänsklig verksamhet i ekosystemen
- * förstå betydelsen av naturens mångfald för mänsklighetens framtid
- * skapa sig en bild av orsakerna till miljöproblem och deras följder i ekosystemen och känna till metoder med vilka miljöns tillstånd kan observeras och uppkomna problem lösas
- * förstå nödvändigheten av en ekosocial bildning och en hållbar livsstil och lära sig handla i enlighet med detta
- * kunna planera och genomföra självständigt eller i samarbete med andra en liten undersökning som gäller ekologi eller miljöns tillstånd eller ett litet utvecklingsprojekt som gäller miljöns tillstånd.

Centralt innehåll

Ekologins grunder

- * växelverkan mellan levande och icke-levande natur
- * ekosystemens struktur och återhämtningsförmåga
- * ämnens kretslopp och energiflödet i ett ekosystem
- * naturens mångfald
- * populationernas egenskaper
- * förhållandet mellan olika arter
- * organismernas anpassning till sin omgivning och deras utbredning

Miljöproblem, deras orsaker och tänkbara lösningar

- * de ekologiska konsekvenserna av klimatförändringen
- * hoten mot naturens mångfald och ekosystemen
- * problem i anknytning till ämnens kretslopp och energiflödet
- * Finlands ekosystem och lokala miljöproblem

En hållbar framtid

- * ekosystemtjänsternas betydelse
- * ekologiskt hållbar utveckling, kretsloppsekonomi och ekosocial bildning
- * verksamhet för att främja en hållbar livsstil i den egna närmiljön

En undersökning som gäller ekologi eller miljöns tillstånd eller ett miljöutvecklingsprojekt. Om möjligt fältarbete. Använder statliga officiella instansers statistik till godo.

Nationella fördjupade kurser

BIO 3. Cellen och ärftligheten (Åk2)

Kursen ger den studerande en djupare förståelse av cellens uppbyggnad och funktion. Kursen behandlar också styrningen av cellens funktion, cellernas förökning och ärftlighetens grunder. Centralt för kursen är experimentella arbetssätt och undersökningar som de studerande utför.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- * använda begrepp, modeller och teorier vid undersökning av fenomen som har att göra med celler och ärftlighet
- * fördjupa sin kunskap om funktionen hos cellens olika delar och förstå att organismernas strukturer och funktioner har sin grund i processer på cellnivå
- * undersöka olika celler och vävnader och tyda deras strukturer
- * bedöma vad kunskapen om cellernas och genernas funktion innebär ur individens och samhällets synvinkel
- * planera och genomföra experimentella undersökningar i samarbete med andra.

Centralt innehåll

Cellen som forskningsobjekt

- * hur celler undersöks
- * behovet av cellbiologisk kunskap och kunskap om genom samt användningen av denna kunskap

Organismerna är uppbyggda av celler

- * biomolekyler
- * uppbyggnaden av celler med och utan cellkärna och deras funktion
- * repetition och fördjupning av cellens energimetabolism
- * DNA:s och RNA:s struktur
- * proteinsyntesen och epigenetisk reglering

Cellernas förökning

- * mitosen och dess betydelse
- * celledelning, cellernas tillväxt och differentiering

Ärftlighetens grunder

- * gener och alleler
- * könscellerna och deras uppkomst genom meios
- * hur gener ärvs och hur egenskaper överförs från en generation till en annan
- * mutationer och mutagener En cellbiologisk undersökning i laboratorium eller med hjälp av digitalt material, t.ex. epigenetisk reglering eller fotosynteslaboration.

BIO 4. Människans biologi (Åk2/3)

Under kursen blir de studerande förtrogna med människans anatomi och fysiologi. Centrala frågor är människans livsfunktioner och fortplantning samt arvsmassans och miljöns betydelse för människans

hälsa. Under kursen behandlas människokroppens förmåga att anpassa sig till förändringar och försvara sig mot yttre hot.

Mål

- * kunna analysera funktionsprinciperna hos vävnadernas och organens strukturer
- * förstå regleringsmekanismerna i den kemiska jämvikten i människokroppen och hur de påverkas av yttre och inre faktorer
- * förstå betydelsen av nervsystemets processer och hormonsignaler som reglerare av kroppens funktioner
- * förstå de fysiologiska förändringar som sammanhänger med fortplantningen och människans livscykel
- * kunna förklara människokroppens förmåga att anpassa sig till förändringar och försvara sig mot yttre hot
- * förstå hur arvsanlagen och miljön tillsammans inverkar på människans hälsa
- * kunna genomföra en liten undersökning där kroppsfunktioner mäts och presentera resultaten av undersökningen.

Centralt innehåll

Energin, ämnesomsättningen och regleringen av den

- * näringsämnen och matsmältningen
- * blodcirkulationssystem
- * andningsorganen och regleringen av andningen

Rörelse

- * stöd-och rörelseorganen

Regleringen av livsfunktionerna

- * nervsystemet och sinnen
- * de inresekretoriska körtlarna och hormonerna
- * värmereglering
- * kemisk jämvikt
- * kroppens anpassningsförmåga och försvarsmekanismer

Fortplantningen

- * befruktning, graviditet och förlossning
- * könsutvecklingen och sexualiteten
- * arvsanlagens och miljöns betydelse En undersökning där funktioner i människokroppen mäts, t.ex. blodtryck, puls, blodsocker.

BIO 5 Biologins tillämpningar (Åk2)

Syftet med kursen är att de studerande ska få förståelse av den biologiska forskningens betydelse för lösningen av framtidens problem. I kursen blir de studerande förtrogna med olika tillämpningar av biologin inom medicinen, industrin och livsmedelsproduktionen samt inom hållbar användning av naturtillgångarna. Centrala frågor är olika tillämpningar av genteknologi och mikrobiologi. I kursen planerar och genomför den studerande ett experiment eller en undersökning med anknytning till biologins tillämpningar.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

* förstå betydelsen av biologiska innovationer och biologins tillämpningar i samhället samt den

finländska toppforskningens betydelse

* bekanta sig med bioteknologins metoder och produkter och möjligheterna att använda bioteknologi för att främja en hållbar framtid

* förstå genteknologins möjligheter inom medicin och industri

* förstå mikrobernas betydelse i naturen och i olika biotekniska processer

* förstå betydelsen av växt- och djurförädling i näringsproduktionen

* kunna bedöma de möjligheter, hot och etiska frågor som är förknippade med bioteknologins och genetikens tillämpningar

* kunna planera och genomföra ett experiment eller en undersökning som anknyter till tillämpning av biologi på egen hand eller tillsammans med andra.

Centralt innehåll

Bioteknologins tillämpningar och betydelse

* produktion av näring, energi, produkter och tjänster med hjälp av förnybara naturresurser

* biotekniska tillämpningar i industrin och inom miljövården

Mikrobiologins tillämpningar och betydelse

* bakteriernas och virusens uppbyggnad och funktion

* odling, behandling och identifiering av bakterier

* mikroberna i naturen och i människans tjänst

Genteknologins tillämpningar och betydelse

* genteknikens metoder

* genominformation

* mikrober inom genteknologin

* Växt- och djurförädling

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

BIO 6 Vattenbiologi och biologiska laborationer (Åk1/2/3)

Mål och innehåll

Kursens mål är att de studerande skall

- * bekanta sig med olika vattenmiljöer i näromgivningen (skärgården, rinnande vatten, sjöar m.m.)
- * lära sig planera och ställa upp experiment och med hjälp av dessa testa hypoteser
- * utveckla sina laborativa färdigheter
- * lära sig ekologisk provtagnings- och analysteknik
- * lära sig granska, kritiskt tolka och redovisa forskningsresultat

Centralt innehåll

- * experiment och laborationer inom olika biologiska delområden (t.ex. cellbiologi och genetik, ekologi)
- * fältarbetsmetodik
- * laborationer, experiment, mikroskoperingsarbeten
- * resultatsammanställning, tolkning av resultat
- * exkursioner

BJUDS UT LÄSÅR 2020- 2021

BIO 7 Repetitionskurs i biologi (Åk3)

Kursens mål är att de studerande skall

- * få en möjlighet att repetera och fördjupa centrala delar av de obligatoriska och fördjupade kurserna inför en ämnesreal i biologi

GEOGRAFI

Obligatoriska kurser

GEO 1 EN VÄRLD I FÖRÄNDRING (Åk1)

Innehåll:

Kursen lär den studerande granska vår föränderliga värld och dess regionala problem. Under kursen följer de studerande med aktuella nyheter från olika delar av världen och skapar sig en bild av globala riskområden med hänsyn till risker som rör naturen, miljön och mänskligheten. Kursen behandlar också den positiva utveckling som sker i olika delar av världen och möjligheter att hantera risker, skapa behövlig beredskap, förutse risker och anpassa sig till dem. Till de centrala synvinklarna hör ekosocial hållbarhet, kretsloppsekonomi och globala utvecklingsfrågor.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- * få upplevelser och erfarenheter som fördjupar den studerandes intresse för geografi och geografins sätt att gestalta och utforska världen
- * identifiera de riskområden på jorden som anknyter till naturfenomen, till människans verksamhet samt till växelverkan mellan människan och naturen
- * förstå vilka slags risker som förekommer i olika områden på jorden och vilka faktorer som inverkar på dem
- * kunna jämföra och bedöma hur riskkänsliga olika områden är och hur stor inverkan riskerna har med hänsyn till regionernas naturtillgångar och graden av utveckling
- * veta vilka lösningar det finns för att hantera risker eller lindra deras följder och känna till möjligheterna att förutse och gardera sig mot risker och följa principerna för hållbar utveckling
- * kunna analysera positiv utveckling i olika delar av världen och de faktorer som inverkar på denna
- * inse att människan med sin verksamhet påverkar vår planets livsduglighet och människans välmående
- * kunna använda digitala verktyg för att söka information om globala frågor, analysera och presentera informationen och kunna följa och kritiskt bedöma aktuella regionala nyheter i olika medier.

Centralt innehåll

Geografin som vetenskap

- * hur geografin studerar miljön och världen. Presentera geografins olika inriktningar och möjligheter.
- * den studerandes vardagliga erfarenheter och observationer av sin egen närmiljö och av en värld som förändras, t.ex. producera egna mentala kartor
- * geografiska forskningsfärdigheter och geomediala, t.ex. bjuda in personal från stadens planeringsbyrå
- * hur geografin används i arbetslivet och i vardagen
- * aktuella nyheter från olika delar av världen om regionala risker, positiv utveckling och innovationer. T.ex. medieuppföljning i olika regioner.
- * fördjupning av kunskaperna om jordens kartbild och om ortnamn

Centrala globala riskområden gällande naturens system, identifiering av risker och riskberedskap

Centrala globala riskområden gällande naturresurserna och miljön samt riskhantering, riskberedskap och riskanpassning

- * klimatförändringen och andra globala miljörisker
- * förnuftig resursanvändning samt kretslopps- och bioekonomi
- * möjligheter och styrkor i olika områden på jorden

Globala riskområden gällande mänskligheten och centrala utvecklingsfrågor

- * de globala problemen i fråga om den mänskliga utvecklingen, välståndets fördelning, ojämlikhet, sårbarhet, hunger och flyktingskap

Nationellt Fördjupade kurser

GEO 2 DEN BLÅ PLANETEN (Åk1/2)

Mål och innehåll:

Kursen behandlar naturgeografiska fenomen och fördjupar de studerandes kunskaper om atmosfärens, hydrosfärens och litosfärens struktur och processer. Den centrala infallsvinkeln är processerna i naturen och de orsakssamband som är förknippade med dessa. Under kursen bekantar sig de studerande med naturgeografins forskningsmetoder och övar sig i att tolka naturlandskap och deras uppkomst med hjälp av geomedia. Kursen ger förtrogenhet i att använda naturgeografisk information i samhället och i vardagen.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- * kunna använda centrala naturgeografiska begrepp
- * kunna inhämta, analysera, tolka, bedöma och presentera naturgeografisk information med hjälp av geomedia
- * förstå de fenomen som beror på jordklotets planetariska natur
- * förstå den zonvisa indelningen av den icke-levande och den levande naturen på jordklotet
- * förstå hur och varför naturlandskap förändras och kunna utläsa naturlandskapens struktur, uppkomst och utveckling via kartor och bilder
- * förstå betydelsen av naturgeografisk kunskap i samhället och i människors vardag.

Centralt innehåll

Geografiskt tänkande

* naturgeografiska frågeställningar samt inhämtande, analys, bedömning och presentation av naturgeografisk information

* geomedia och andra naturgeografiska informationskällor och användningen av dem samt naturgeografiska forskningsmetoder

Jordens planetariska rörelser och de fenomen som beror på dem

Atmosfären och hydrosfären i rörelse samt indelningen i zoner

* atmosfärens struktur och vindarna

* regn

* havsvattnets rörelse

* väder och väderprognoser

* klimat-och vegetationszoner

Jordklotets uppbyggnad och föränderliga ytformer

* endogena och exogena processer som bearbetar jordens yta

* tolkning av naturlandskap med hjälp av kartor och bilder

* värdefulla naturlandskap

Tillämpning av naturgeografisk kunskap i samhället och i vardagslivet

GEO3 EN GEMENSAM VÄRLD (Åk2)

Mål och innehåll:

Kursen behandlar humangeografins fenomen och fördjupar de studerandes kunskap om regionala drag i den mänskliga verksamheten. Det centrala fokusområdet är analys av de möjligheter som naturresurserna och miljön erbjuder med tanke på den mänskliga verksamheten. I kursen bekantar sig den studerande med humangeografins forskningsmetoder och övar sig i att tolka hur den mänskliga verksamheten gestaltar sig på jordklotet med hjälp av geomedia. Kursen gör den studerande förtrogen med användningen av humangeografisk kunskap i samhället och i vardagslivet.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- * kunna använda de centrala humangeografiska begreppen
- * kunna inhämta, analysera, tolka, bedöma och presentera humangeografisk information med hjälp av geomedia
- * kunna analysera de regionala dragen i mänsklig verksamhet och bedöma deras beroende av de möjligheter som naturresurserna och miljön erbjuder
- * känna till olika kulturer och uppskatta deras mångfald samt sätta värde på de mänskliga rättigheterna
- * kunna bedöma det mänskliga välbefinnandet och miljöns tillstånd i olika delar av världen
- * förstå betydelsen av en ekologiskt, ekonomiskt, kulturellt och socialt hållbar utveckling för världens framtid
- * förstå betydelsen av humangeografisk kunskap i samhället och i människornas vardag.

Centralt innehåll

Geografiskt tänkande

- * humangeografiska frågeställningar samt inhämtande, analys, bedömning och presentation av humangeografisk information
- * de centrala begreppen inom humangeografien
- * geomedia och andra humangeografiska informationskällor och forskningsmetoder
- * tankekartor, upplevelse av platser och regional identitet

Befolkning och bosättning

- * befolkningstillväxt, bosättning, flyttningsrörelser, urbanisering
- * kulturell mångfald och genomförande av de mänskliga rättigheterna

Primärproduktion och miljö

- * ett hållbart jord- och skogsbruk och en hållbar fiskerinäring

Industri och energi

- * råvaror, energikällor, bioekonomi och industrins lokalisering

Tjänster, rörelser och växelverkan

- * trafiken, turismen, den globala ekonomin och informationsteknikens utveckling

Den mänskliga verksamhetens regionala struktur

- * markanvändning, centralorter och periferier
- * tolkning av kulturlandskap med hjälp av kartor, bilder och andra geomedia

Användningen av humangeografisk kunskap i samhället och i vardagen

GEO4 Geomedia –undersök, delta och påverka (Åk2/3)

Kursen lär de studerande att tillämpa de geografiska kunskaper och färdigheter som de skaffat sig i de tidigare kurserna för att utarbeta en undersökningsrapport eller genomföra ett delaktighets- eller påverkansprojekt. Centrala infallsvinklar i kursen är involverande planering, globala utvecklingstrender och användningen av geomedia i forskning och påverkansarbete.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- * kunna formulera geografiska frågeställningar och använda geomedia för att lösa geografiska problem
- * utveckla sina färdigheter att inhämta, behandla, analysera, tolka, utvärdera och presentera geografisk information
- * kunna använda applikationer inom Geodata
- * förstå betydelsen av geomedia i sin egen vardag och inom olika områden i samhället
- * känna till globala utvecklingstrender och målen för Finlands utvecklingsbistånd
- * förstå betydelsen av hållbar utveckling som grundprincip vid områdesplaneringen och känna till medborgarnas möjligheter att påverka planeringen och utvecklingen av sin egen miljö
- * kunna använda geomedia för att utarbeta en geografisk undersökningsrapport eller i ett delaktighets- och påverkansprojekt som har en lokal, regional eller global dimension.

Centralt innehåll

Användningen av geomedia i vardagen och arbetslivet och för att främja hållbar utveckling

Geomedia och geografiska forskningsfärdigheter

- * grunderna i kartografi och användning av Geodata samt användning av andra geomedia i geografiska undersökningar
- * att formulera problem och skaffa, behandla, analysera, tolka, utvärdera, åskådliggöra och presentera forskningsmaterial

Styrning av utvecklingen och hållbar utveckling

- * områdesplanering och principerna för involverande planering
- * skillnader i utvecklingsnivå på olika regionala nivåer samt internationellt samarbete, världsomfattande utvecklingstrender och åtaganden som anknyter till hållbar utveckling

En geografisk undersökning eller ett delaktighets- och påverkansprojekt

- * utarbetande av en småskalig geografisk studie med hjälp av geomedia eller genomförande av ett delaktighets- eller påverkansprojekt på lokal, regional eller global nivå med hjälp av geomedia självständigt eller i samarbete med andra.

Tyngdpunkt på metodiken och hur studier utförs, t.ex. hur undersöks biodiversiteten i ett område. Kan t.ex. besöka stadsplaneringskontoret.

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

GEO 5 ASTRONOMI OCH KOSMOLOGI (Åk1/2/3)

Mål och innehåll

Kursens mål är att de studerande skall

- * få en djupare insikt i jordklotets plats i universum
- o klargöra storleksordningar i universum
- o få kunskap om modern forskning inom kosmologin
- o få möjlighet att själv utveckla sin förmåga att iakttä och tolka astronomiska fenomen och därmed utveckla sitt intresse för rymden
- o jorden som planet
- o tiden och tidsbegrepp
- o årstiderna, belysningszoner, tidvattensfenomen m.m.
- o jordens och månens rörelser
- o atmosfärisk astronomi (norrsken, meteoror m.m.)
- o stjärnhimlen, stjärnbilder, stjärnkartor, stjärnskådning
- o olika typer av astronomiska teleskop och deras användningsmöjligheter
- o solsystemets uppkomst och struktur
- o Big Bang och universum
- o aktuell rymdforskning, satelliter m.m.

BJUDS UT NÄSTA GÅNG LÄSÅR 2021- 2022

GEO6 Repetitionskurs i geografi (Åk3)

Kursens mål är att de studerande skall

- * få en möjlighet att repetera och fördjupa centrala delar av de obligatoriska och fördjupade kurserna inför en ämnesreal i geografi

FYSIK

Obligatoriska kurser

FY 1 FYSIKEN SOM NATURVETENSKAP (ÅK1)

Innehåll:

- fysikens betydelse i nutiden, i fortsatta studier och i arbetslivet
- stifta bekantskap med grundformerna för växelverkan, universums strukturer och uppkomst samt materiens uppbyggnad
- kraft som orsak till att en rörelse förändras samt kinetiska fenomen
- betydelsen av experiment och modeller då fysikalisk kunskap byggs upp
- insamling och grafisk presentation av mätdata

Fördjupade kurser

FY 2 VÄRME (ÅK1)

Innehåll:

- fysikens betydelse för energiproduktionslösningar och en hållbar utveckling
- värme och temperatur
- gasernas tillståndsförändringar, värmeutvidgning och tryck
- uppvärmning och avkylning av kroppar, förändringar i aggregationstillstånd och värmeenergi
- mekaniskt arbete, effekt och verkningsgrad
- energins bevarande i värmeläran och värmens riktning
- framtagning av idéer och planering i experimentellt arbete eller i problemlösning

FY 3 ELEKTRICITET (ÅK1)

Centralt innehåll:

- fysikens och teknologins betydelse i det dagliga livet och i samhället
- elektrisk ström och spänning samt resistans och Ohms lag
- enkla likströmskretsar och Kirchhoffs lagar
- elektrisk effekt och Joules lag
- kondensatorn, dioden och lysdioden som komponenter
- elektrostatisk växelverkan, Coulombs lag och elektriskt fält
- elsäkerhet, att göra kopplingar och undersöka strömkretsar

FY 4 KRAFT OCH RÖRELSE (ÅK2)

Centralt innehåll

- fysikens betydelse för individens och samhällets säkerhet
- växelverkan som orsak till att en rörelse förändras, likformig och likformigt accelererad rätlinjig rörelse
- Newtons lagar, kraftdiagram och krafterns sammanlagda verkan
- distanskrafter och kontaktkrafter: tyngd, friktion och lyftkraft samt mediets motstånd kvalitativt
- rörelseekvationen
- moment och jämvikt vid rotation i enkla fall
- lagen om rörelsemängdens bevarande, impulsprincipen och endimensionella kollisioner
- kinetisk och potentiell energi samt lagen om den mekaniska energins bevarande
- användning och uppgörande av modeller samt deras begränsningar och brister

FY 5 PERIODISK RÖRELSE OCH VÅGOR (ÅK2)

Centralt innehåll:

- fysikens betydelse inom medicin och musik
- likformig cirkelrörelse
- gravitationsväxelverkan
- harmonisk kraft och svängningsrörelse
- vågrörelsers uppkomst och utbredning
- vågrörelsens reflektion, brytning, diffraktion och interferens samt stående vågor
- ljudet som vågrörelsefenomen
- förhållandet mellan modeller och simuleringar och verkligheten

FY 6 ELEKTROMAGNETISM (ÅK 2)

Centralt innehåll

- fysikens betydelse i energitekniken och kommunikationstekniken
- magnetism, magnetisk växelverkan och magnetfält
- en laddad partikels rörelse i el-och magnetfält
- elektromagnetisk induktion, magnetfält, induktionslagen och Lenz lag
- generatorn, transformatorn, uppkomsten av växelström och överföring av energi med hjälp av elektrisk ström
- spektrum för elektromagnetisk strålning, ljusets reflektion, brytning, interferens och diffraktion
- strukturerad redogörelse för en undersökning eller en problemlösningsprocess

FY 7 MATERIE OCH STRÅLNING (ÅK3)

Centralt innehåll

- perspektiv på fysikens och kosmologins utveckling
- energins kvantifiering
- den elektromagnetiska strålningens kvantifiering och fotoner
- våg-partikeldualitet
- atomkärnans uppbyggnad
- kärnreaktioner, kärnenergi, kärnans bindningsenergi och ekvivalensen mellan massa och energi
- radioaktivitet och sönderfallslagen
- strålsäkerhet och nyttoanvändning av strålning
- inhämtning, presentation och bedömning av information

Skolans fördjupade och tillämpade kurser

FY8 Fördjupad kurs i fysik (period 1 årskurs 3)

Mål

- en fördjupad förståelse av mekanikens värld
- att lära sig grafiska metoder för att tolka experimentella resultat
- fördjupad insikt om fysikens konserveringslagar
- att fördjupa begreppet växelverkan
- Fördjupning av elektriska fenomen

Centralt innehåll

- Rörelsemängdsmomentet och dess bevarande
- Växelverkan i olika fält
- Sneda kollisioner
- Fördjupning av termodynamikens första huvudsats
- Harmoniska krafter och lyftkrafter

Bedömning

Avlagd/underkänd

FY 9 Repetitionskurs i fysik (period 3 i årskurs 3)

Mål

- att fördjupa helhetsbilden av gymnasiekursen i fysik
- att förbereda sig för ämnesrealen i fysik och för kommande inträdesförhör

Centralt innehåll

- Sammanfattning av tidigare kurser
- Självständigt och lärarstyrt arbete med gamla realprov och preliminärer
- Lära sig utnyttja CAS-räknaren som ett kraftigt verktyg för att lösa storhetsekvationer och för att göra en grafisk analys av mätresultat

Bedömning

Avlagd/underkänd

FY10 Fördjupad kurs i modern fysik

Mål

- en fördjupad insikt om den moderna fysikens teori
- fördjupa teorin om standardmodellen
- förstå grundprinciperna för hur partiklar accelereras, styrs och detekteras
- att kunna behandla enkla relativistiska beräkningar
- Att i slutet av kursen besöka CERN –det Europeiska centret för partikelforskning
- Centralt innehåll
- Standardmodellen
- Acceleratorernas funktionsprincip
- Detektorernas uppbyggnad och funktionsprincip
- Relativitetsteori

Bedömning

Avlagd/underkänd

KEMI

Obligatoriska kurser

KE1 KEMI ÖVERALLT (ÅK1)

Kursinnehåll: Kemins betydelse i nutiden, i fortsatta studier och i arbetslivet. Atomens uppbyggnad och grundämnenas periodiska system. Egenskaper hos grundämnena och kemiska föreningar. Beskrivning av ämnens egenskaper utgående från ämnets struktur, kemiska bindningar och polaritet. Frågor som utgångspunkt för informationssökning. Säkert arbete, metoder för att separera ämnen från varandra, att undersöka och observera ämnens egenskaper och dra slutsatser om dem.

Bedömning: sifferbedömning

Övrigt: Obligatorisk kurs. Kursen läses under det första året av dem som vill läsa de fördjupade kurserna.

Fördjupade kurser

KE2 MÄNNISKANS KEMI OCH KEMIN I LIVMILJÖN (ÅK1)

Kursinnehåll: Kemins betydelse för hälsa och välmående. Strukturmodeller för organiska föreningar, såsom kolväten och syre- och kväveföreningar, och beskrivning av föreningarna med hjälp av olika modeller. Rymdstruktur och isomeri. Förklaring av egenskaper hos organiska föreningar utgående från strukturen. Substansmängd och haltmått. Användning av redskap och reagens samt framställning av lösningar. Metoder för analys av en ämnesstruktur.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: KE1

Övrigt: Fördjupad kurs. Kursen kan läsas under det första eller andra året.

KE3 REAKTIONER OCH ENERGI (ÅK2)

Kursinnehåll: Kemins betydelse för energilösningar och miljön. Symbolisk framställning och balansering av kemiska reaktioner. Oorganiska och organiska kemiska reaktioner och deras tillämpningar. Materiens oförstörbarhet i kemiska reaktioner och enkel tillämpning av detta i beräkningar. Energins oförstörbarhet i kemiska reaktioner, bindningsenergi och Hess lag. Gasernas egenskaper och idealgaslagen. Experimentell undersökning av reaktioner, titrering som analysmetod, behandling, tolkning och presentation av undersökningsresultat.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: KE1, KE2

Övrigt: Fördjupad kurs. Kursen läses under det andra året.

KE4 MATERIAL OCH TEKNOLOGI (Åk2)

Kursinnehåll: Kemins betydelse inom teknologi och samhälle. Egenskaper hos metaller och polymerer, deras användning och livscykel. Uppbyggnaden av atomens valensskal, och grundämnenas periodiska system som förklaring på periodiska egenskaper hos grundämnena. Oxidationstal och redox-reaktioner. Centrala principer i elektrokemin: metallernas elektrokemiska spänningsserie, normalpotential, elektrokemisk cell och elektrolys. Stökiometriska tillämpningar. Framtagning av idéer och planering i experimentellt arbete eller i problemlösning.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: KE1, KE2, KE3

Övrigt: Fördjupad kurs. Kursen läses under det andra året.

KE5 REAKTIONER OCH JÄMVIKT (Åk3)

Kursinnehåll: Kemisk reaktionshastighet och de faktorer som inverkar på reaktionshastigheten. Homogen och heterogen jämvikt och påverkan på jämviktstillståndet. Syra-basjämvikt, starka och svaga protolyter och buffertlösningar. Grafisk framställning av jämviktstillstånd. Matematisk behandling av homogen jämvikt och syra-basjämvikt. Bedömning av undersökningsresultat och undersökningsprocesser.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: KE1, KE2, KE3, KE4

Övrigt: Fördjupad kurs. Kursen läses under det tredje året.

Skolans fördjupade och tillämpade kurser

KE6 REPETITIONSKURS I KEMI (Åk3)

Kursinnehåll: Vi repeterar valda delar av alla kemikurser och övar att skriva realprovssvar.

Bedömning: godkänd/underkänd

Förkunskaper: KE1, KE2, KE3, KE4, KE5

Övrigt: Valbar kurs. Kursen ordnas varje år och rekommenderas till alla som skriver studentprovet i kemi.

KE7 ARBETSKURS I KEMI (Åk2)

Kursinnehåll: Säkert arbete. Användning av redskap och reagens. Experimentell undersökning av reaktioner, behandling, tolkning och presentation av undersökningsresultat. Framtagning av idéer och planering i experimentellt arbete. Bedömning av undersökningsresultat och undersökningsprocesser. Studiebesök.

Bedömning: godkänd/underkänd

Förkunskaper: KE1, KE2, (KE3, KE4, KE5)

Övrigt: Valbar kurs. Begränsat antal platser.

PSYKOLOGI

Obligatoriska kurser

PS1 PSYKISK AKTIVITET OCH LÄRANDE (Åk 1)

Kursinnehåll: Vad är psykologi? Psykologi som vetenskap. Biologiska, sociokulturella och psykiska perspektiv på människans aktivitet. Människans aktivitet som en helhet av kognitiva funktioner, emotioner och motiv. Lärande. Fördjupning i ett psykologiskt fenomen, t.ex. aggressivitet, nervositet, ätbeteende, rampfeber...

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: -

Övrigt: Kursen läses under det första året av dem som vill läsa de fördjupade kurserna. Vi använder STUDEOS digitala material.

Fördjupade kurser

PS2 MÄNNISKANS UTVECKLING (åk 1/åk 2/åk 3)

Kursinnehåll: Människans utveckling från barn-till ålderdom, utvecklingspsykologiska teorier. Biologiska, sociokulturella och psykiska faktorer som i samverkan påverkar utvecklingens olika delområden (bl.a. nervsystemets utveckling, socialisation).

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: PS1

Övrigt: Vi använder STUDEOS digitala material.

PS3 MÄNNISKAN SOM INFORMATIONSBEHANDLARE (åk 2/åk 3)

Kursinnehåll: De kognitiva funktionerna, främst varseblivning/perception, uppmärksamhet, minne, beslutsfattande, problemlösning, expertis, språk. Den neurologiska grunden bakom de kognitiva funktionerna, kognitiv forskning & hjärnforskning. I kursen ingår många praktiska övningar och demonstrationer av människans kognitiva funktioner.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: PS1, 2

Övrigt: Vi använder STUDEOS digitala material.

PS4 KÄNSLOR, PSYKISKT VÄLBEFINNANDE OCH MENTAL HÄLSA (åk 2/åk 3)

Kursinnehåll: Vad är känslor/emotioner? Känslornas betydelse för vårt välmående, kommunikationen med andra etc. Vad är mental hälsa och hur kan man stöda den? De vanligaste psykiska störningarna och hur de vårdas.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: PS1, 2, 3

Övrigt: Vi använder STUDEOS digitala material.

PS5 MÄNNISKAN SOM INDIVID OCH SOCIAL VARELSE (åk 3)

Kursinnehåll: Vad är personlighet? Skillnader mellan individer i termer av temperament, personlighetsdrag, intelligens, begåvning, kognitiva funktioner (sätt att tänka). Socialpsykologi: situationsfaktorer och kultur som förklaringar till skillnader mellan individer. Samverkan mellan biologiska och sociokulturella faktorer. Hur uppstår kärlek, godhet och ondska?

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: PS1, 2, 3, 4

Övrigt: Vi använder STUDEOS digitala material.

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

PS6 REPETITIONSKURS I PSYKOLOGI (åk 3)

Kursinnehåll: Vi repeterar valda delar av alla psykologikurser och övar att skriva realprovssvar.

Bedömning: godkänd/underkänd

Förkunskaper: PS1, 2, 3, 4, 5

Övrigt: Vi använder STUDEOS digitala material.

PS7 HANTERA DIN RAMPFEBER ("JÄNNITTÄJÄKURSSI") ½ kurs (åk 1, 2 och 3)

Kursinnehåll: En kurs för dig som upplever stor nervositet och spänning när du ska uppträda inför människor. Vi gör olika praktiska övningar och använder ett färdigt kursmaterial.

Bedömning: godkänd/underkänd

Förkunskaper: gärna PS1

Övrigt: PS7 går i samma position som Ps9. Dessa två kurser går alltså bra att kombinera (men man kan också välja bara den ena kursen).

PS9 PSYKISKA FÖRSTA HJÄLPEN® 2 ½ kurs (åk 1, 2 och 3)

Kursinnehåll: Målet är att fördjupa deltagarnas kunskaper i psykisk ohälsa och psykisk första hjälp. Det huvudsakliga innehållet: vanliga former av ohälsa, färdigheter att erbjuda hjälp och hänvisa till behandling, tillämpning av psykiska första hjälpens olika steg. Undervisningsmetoderna är föreläsningar, övningar och grupparbete. Kursen rekommenderas särskilt studerande som INTE läser de nationellt fördjupade kurserna i psykologi men som ändå vill få baskunskaper och -färdigheter när det gäller psykisk hälsa och psykisk första hjälp. Du som gått kursen får ett intyg utfärdat av Föreningen för mental hälsa i Finland, som kan vara till nytta när du söker (sommar-)jobb, till exempel om du ska arbeta med människor i olika åldrar. Obs! Denna kurs lämpar sig inte för studerande som själva är i akut kris.

Kursbok: "Det sårbara sinnet"

Bedömning: godkänd/underkänd

Förkunskaper: gärna PS1. Psykiska första hjälpen 2 kan tas utan att man gått kurs 1.

Övrigt: Kursen går läsåret 2020-21 sannolikt i samma position som PS7, som också är en halv kurs. Dessa två kurser går alltså bra att kombinera (men man kan också välja bara den ena kursen).

HISTORIA

Obligatoriska kurser

HI 1 MÄNNISKAN I EN FÖRÄNDERLIG OMVÄRLD (Åk 1)

Innehåll:

Under kursen granskas växelverkan mellan individen, samhället och naturen i den europeiska och globala kulturmiljön. Tyngdpunkten i undervisningen ska ligga på att förklara nutiden och granska historiska fenomen i ett långtidsperspektiv. Under kursen bekantar sig den studerande med centrala förändringar i de samhällsekonomiska strukturerna samt social-och miljöhistorien från jordbrukets början till nutid.

Historia som vetenskap

Från fångstkultur till högkulturer och handels stater - ekonomi och samhälle under antiken

Medeltidens ekonomi och samhälle

Uppkomsten av en världsekonomi - upptäcktsfärder och kolonialism

Förutsättningarna för industrialiseringen samt de ekonomiska och samhälleliga följderna av denna

Bedömning: Sifferbedömning

HI 2. Internationella relationer (Åk 2)

Kursen behandlar centrala fenomen och förändrade maktförhållanden inom den internationella politiken från och med början av 1900-talet fram till i dag. Den internationella politiken analyseras utifrån olika ekonomiska och ideologiska modeller. Centrala teman är konflikten mellan konkurrens och samarbete, strävan efter balans och säkerhet samt konkurrensen mellan olika politiska system. Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att söka, analysera och producera information och att tolka och bedöma olika typer av källor som berör internationella relationer.

Innehåll:

Grunderna i internationell politik

Nationalstaternas blomstringstid och världskrigen

* imperialismens, nationalismens och andra ideologiers inflytande på internationell politik och samhällen

* följderna av första världskriget

* demokratiska och totalitära stater i internationell politik

* människorättsfrågor, förintelsen och andra folkmord

* andra världskriget och dess följder

En delad värld

* den ideologiska, ekonomiska och militära kampen mellan supermakterna under kalla kriget

* avkoloniseringen och dess följder

* kalla krigets slut och följder

En värld av ömsesidigt beroende

* Mellanöstern och andra konfliktområden

* nya maktkoncentrationer i världen och växelverkan mellan dem

* FN och övriga internationella fredsorganisationer

Bedömning: Sifferbedömning

Hi 3. Det självständiga Finlands historia (Åk 2)

Kursens syfte är att analysera viktiga förändringsprocesser och utvecklingslinjer i Finlands historia från slutet av den autonoma tiden till nutid. Centrala föremål för granskning är utvecklingen av Finlands politiska och internationella ställning, kriser i anslutning till förändringarna, övergången från ståndssamhälle till medborgarsamhälle samt politiska, ekonomiska och kulturella brytningar. Under kursen undersöker den studerande olika källor, nya tolkningar och bruk av historia med avseende på Finlands historia.

Innehåll:

Hur Finland blev Finland

- * arvet från den svenska tiden och autonomins betydelse samt 1860-talets brytningstid
- * kulturella och samhällsliga förändringar vid övergången från 1800-till 1900-talet

Finlands väg till självständighet och de första åren av självständighet

- * självständigheten i en internationell kontext
- * inbördeskrigets orsaker och följder samt återuppbyggnadstiden

Finland i internationella konflikter

- * säkerhetspolitiska alternativ före andra världskriget
- * Finland i andra världskriget
- * Finlands inrikespolitik och ställning i den internationella politiken under och efter kalla kriget

Utvecklingen mot dagens Finland

- * samhällsliga och ekonomiska strukturomvandlingar, välfärdsstaten
- * kultur, vetenskap och kunskap
- * det kulturellt mångskiftande och internationella Finland

Bedömning: Sifferbedömning

Nationella fördjupade kurser

HI 4 EN EUROPEISK VÄRLDSBILD VÄXER FRAM (Åk 1, 2, 3)

Innehåll:

Antikens kulturkrets

- * kulturer och levnadssätt
- * vetenskapens första steg och demokratins uppkomst

Den medeltida kulturen

- * den medeltida världsbilden
- * interaktion mellan religion, kultur och kulturkretsar

Den nya tidens genombrott

- * renässansen och kunskapsrevolutionen
- * reformationens betydelse
- * kulturen under enväldets tid

Upplysningens tidevarv

- * uppkomsten av en naturvetenskaplig världsbild
- * upplysningens ideologiska grund och inflytande
- * uppkomsten av mänskliga rättigheter och jämlikhetstänkande

Ideologiernas och industrialiseringens tid

- * centrala idéer och konstströmningar
- * vetenskapen utmanar religionen
- * samhällsförändringar under borgerskapets århundrade

Den mångfasetterade nutiden

- * massrörelsernas tid och den kommersialiserade populärkulturens uppkomst
- * kulturell globalisering
- * könsrollernas förändring
- * vetenskapens utveckling och mediernas ökade betydelse

Bedömning: Sifferbedömning

HI 5 SVERIGES ÖSTRA RIKSHALVA BLIR FINLAND (Åk 1, 2, 3)

Innehåll:

Det förhistoriska "Finland"

Arkeologi som vetenskap

Sten-, brons-, järnålder

Finlands område före korstågen

Hur blev "Finland" en del av Sverige?

En analys av "korstågstiden"

Hurdant var det medeltida samhället?

Den statliga utvecklingen i Östersjöområdet

Fördelningen mellan religiös och världslig makt

Samhälle, näringar, levnadssätt och kultur

Nya tiden

Hur tog Gustav Vasa makten och hur centraliserades makten?

Varför kallas Gustav Vasas regenttid för en "ny tid" i Sveriges historia?

En analys av klubbekriget

Hur och varför blev Sverige en stormakt på 1600-talet?

Hur förändrades Sverige under stormaktstiden?

Hur påverkades den östra riksdelen av stormaktstiden?

Stånds- och jordbrukssamhället

Den växande ekonomin

En del av Sverige blir en del av Ryssland

Finlands förändrade ställning och samhällsreformer i slutet av den svenska tiden

Finlands införlivande med Ryssland och autonomins uppkomst

Det nationella uppvaknandet, bildning, vetenskap och konst

Bedömning: Sifferbedömning

Hi 6. Globala kulturmöten (Åk 2, 3)

Under kursen fördjupar sig den studerande i begreppet kultur och hur tänkandet i fråga om kulturella skillnader förändrats samt undersöker hur inställningen till olika kulturer har varierat i takt med att tänkandet och samhällsstrukturen förändrats. Kultur ska ses som ett övergripande begrepp. Under kursen granskas möten och växelverkan mellan europeiska och utomeuropeiska kulturer under olika historiska tidsperioder.

Innehåll:

Grunder och begrepp inom kulturforskning

Under kursen väljer man att granska ett eller flera av följande kulturområden:

- * Amerikas ursprungskulturer
- * Australiens och Oceaniens ursprungskulturer
- * Asiens kulturer
- * Afrikas kulturer
- * arktiska kulturer
- * Latinamerikas kulturer
- * Mellanösterns kulturer.

Bedömning: Sifferbedömning

Skolvisa fördjupade och tillämpade

Hi 7. Internationella relationer II (Åk 2, 3)

I kursen repeteras innehållet i kursen Hi 2 fram till år 1945. Tiden fr.o.m.1945 fram till idag fördjupas. Utvecklingen i Europa samt stormakternas inbördes relationer poängteras. Vid sidan av kalla kriget analyseras orsakerna till aktuella kriser. Teman kan t.ex. vara konflikterna i Mellanöstern, Nordirland, Baskien, Jugoslavien, Tjetjenien, Ukraina eller någon annan kris som är aktuell då kursen ordnas.

Bedömning: Sifferbedömning

Hi 8. Folkmord och mänskliga rättigheter (Åk2/3)

Målet är att fördjupa människorättsfrågor i ett historiskt och nutida perspektiv, att berätta om historiska händelser med anknytning till dessa frågor, att fostra de studerande till engagemang och förståelse för mänskliga rättigheter.

Kursen behandlar folkmord, rasism, intolerans och brott mot de mänskliga rättigheterna ur olika infallsvinklar. Tanken är att klarlägga och analysera vad människor är i stånd att göra mot andra människor när demokratins värden bryts ned och ersätts av hatets och våldets strategier. Antisemitismen och judeutrotningen under andra världskriget ägnas speciell uppmärksamhet men även historiska händelser i t.ex. Sovjetunionen, Jugoslavien, Rwanda och Armenien behandlas. Huvuddragen i romernas historia klarläggs.

Innehåll:

definitioner av folkmord, rasism och andra grundläggande begrepp

antisemitismens historiska bakgrund

förintelsen under andra världskriget

nynazism

Bedömning: Sifferbedömning

Hi 9. Repetitionskurs i historia (Åk 3)

Innehåll:

Kursens syfte är att repetera/fördjupa valda delar av lärokurserna i historia. I övrigt diskuteras realprovet i allmänhet. Genom övningar tränas studerandena i att besvara olika frågetyper i historia. Kursen riktar sig till elever som ämnar skriva historia i realprovet.

Bedömning: godkänd/underkänd

Hi 10. USA:s historia (Åk 2, 3)

Innehåll:

Kursen ska ge studerandena en insikt i Nordamerikas historia från förhistorien till idag. Centrala frågeställningar i kursen är bl.a. följande: Hur befolkades Nordamerika? Hur lyckades européerna erövra hela den amerikanska kontinenten? Hur blev USA självständigt? Varför lockade USA miljontals emigranter? Vi behandlar även USA:s framväxt till en ekonomisk och politisk stormakt samt samhällsutvecklingen under 1900-talet.

Bedömning: Sifferbedömning

Hi 11. Socialismens historia (Åk 2, 3)

Innehåll:

I kursen undersöks bakgrunden och rötterna till den socialistiska ideologin samt uppkomsten av socialistiska/kommunistiska stater samt deras historia fram till idag. Fokus läggs även vid de kommunistiska regimernas brott mot mänskliga rättigheter.

Bedömning: Sifferbedömning

BJUDS INTE UT LÄSÅRET 2020- 2021

HI 12. Projektkurs i historia-religion (Åk 3)

Innehåll:

Kursens syfte är att lära de studerande att skriva en vetenskaplig uppsats. Vad det innebär att forska, producera och skriva en vetenskaplig text. Till kursen hör en studieresa till någon viktig plats i historien i t.ex. Tyskland eller Polen. Kursen riktar sig i första hand till studerande som har visat ett intresse för historia och religion.

Bedömning: godkänd/underkänd

Kursen är inte schemalagd, väljs vid ett senare tillfälle

FILOSOFI

Obligatoriska kurser

FI1 INTRODUKTION TILL FILOSOFISKT TÄNKANDET (ÅK 1)

Kursinnehåll: På kursen bekantar vi oss med vad filosofi är och hurdana arbetsmetoder filosofer använder sig av i sitt arbete. Vi kommer att undersöka kunskapens, vetenskapens och verklighetens natur ur en filosofisk synvinkel samt diskutera aktuella problem med hjälp av filosofiska verktyg och teorier. Vi bekantar oss med viktiga filosofiska begrepp såsom begreppen frihet och tvång samt begreppen objektivitet och subjektivitet.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: -

Övrigt: Kursen läses under det första året av dem som vill läsa de fördjupade kurserna.

FI2 –Etik (ÅK 2)

Kursinnehåll: På denna kurs undersöker vi etiken, alltså läran om det goda och det onda, det rätta och det orätta. Vi behandlar, analyserar och diskuterar olika klassiska etiska teorier, begrepp och frågor men också nyare områden inom etiken såsom miljöetisk och feministisk etik. På kursen kommer vi också att fundera på innebörden av ett gott liv samt motivera och granska de egna moraliska uppfattningarna.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: FI1

Fördjupade kurser

FI3 –Samhällsfilosofi (ÅK2/3)

Kursinnehåll: Samhällsfilosofin undersöker frågor som har att göra med samhället det vill säga förhållandet mellan individen, gruppen och staten. På kursen undersöks centrala samhällsfilosofiska begrepp och teorier med hjälp av vilka man kan analysera samhälls- och politisk verksamhet och motivera lösningar på aktuella samhällsproblem. Centrala innehåll som hör till kursen rör frågor kring frihet, rättvisa, makt och arbetsfördelning samt analys av olika former av statskick och politiska ideologier.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: FI1, FI2

Övrigt: Kursen rekommenderas dem som planerar skriva samhällslära i studentexamen och andra som är samhällsintresserade.

F14 - Kunskap, vetenskap och verklighet (ÅK2/3)

Kursinnehåll: På denna kurs undersöks å ena sidan filosofiska uppfattningar om vetenskapens samt kunskapens natur, frågor gällande vetenskaplig forskning, slutledning, metod, tolkning och sanning. Å andra sidan undersöks filosofiska uppfattningar gällande verkligheten samt filosofisk metafysik där vi undersöker verklighetens yttersta natur. Utöver detta undersöker vi också existentiella frågor, alltså frågor som rör människans varande.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: Åtminstone F11

SAMHÄLLSLÄRA

Obligatoriska kurser

SL 1 DET FINLÄNSKA SAMHÄLLET (Åk 1)

Innehåll:

- Det finländska samhällets struktur
- Finlands befolkningsstruktur –demografiskt och socialt sett
- Rättsstaten och intern säkerhet
- Grundläggande medborgerliga rättigheter och skyldigheter
- Rättsväsendet, domsrätten och ordningsmakten
- Välbefinnande och jämlikhet
- Välfärdsstatens uppgifter och resurser
- Finansieringen av den nordiska välfärdsstaten, dess fördelar och utmaningar
- Jämlikhet och rättvisa i samhället
- Makt, påverkan och beslutsfattande
- Olika former av maktutövning i samhället
- Demokrati och andra politiska system
- Den kommunala och statliga beslutsprocessen i Finland

Bedömning: Sifferbedömning

SL 2. Ekonomikunskap (Åk 2)

Kursen grundar sig på ekonomiska vetenskaper och vägleder den studerande att förstå ekonomiska verksamhetsprinciper och den aktuella ekonomisk-politiska debatten. Mikro-och makroekonomiska frågor behandlas ur medborgarnas, företagens och staternas perspektiv. Under kursen undersöker den studerande samband mellan ekonomi och politik samt vilken betydelse arbete och företagande har för finansieringen av välfärdsstaten. Den studerande analyserar även sambandet mellan ekonomi och miljö ur ett hållbarhetsperspektiv.

Innehåll:

Samhällsekonomi och privatekonomi

- * grundläggande ekonomiska begrepp, hur ekonomisk kunskap uppstår
- * hantering av den egna ekonomin
- * arbete, företagsamhet samt företag och deras roll i samhällsekonomin
- * det samhällsekonomiska kretsloppet samt växelverkan mellan privathushåll och samhällsekonomi

Marknaden, konjunkturer och näringsliv

- * fri konkurrens och prisbildning
- * finansinstitut, placering och riskhantering
- * ekonomiska konjunkturväxlingar
- * arbetslöshet och arbetskraftsbrist

Ekonomisk politik

- * utgångspunkter för ekonomisk tillväxt, fördelar och problem

- * beskattningens betydelse för skattebetalarna samt för den statliga och kommunala ekonomin
- * ekonomisk-politiska medel
- * politikens och marknadskrafternas betydelse för ekonomiska beslut

Den internationella ekonomin och Finland

- * den globala ekonomin
- * Finlands utrikeshandel och dess betydelse
- * ekonomiska framtidsutsikter

Bedömning: Sifferbedömning

SL 3. Finland, Europa och en värld i förändring (Åk 2, 3)

Kursen fördjupar den studerandes kunskap om Europas ekonomiska och politiska integration och den enskilda medborgarens ställning i ett integrerat Europa och i en global värld. Under kursen lär sig den studerande att följa med aktuella händelser i världen. Kursen sporrar den studerande att delta i debatter om olika händelser inom internationell politik. I kursen betonas undersökande arbetssätt där man använder medier och andra mångsidiga informationskällor.

Innehåll:

Europa och europeisk identitet

- * värderingar, politiska kulturer och kulturell mångfald
- * grundläggande friheter och medborgarskap
- * Finland och Norden i Europa

Den europeiska integrationens mål och verksamhet

- * EU:s beslutsfattande och gemensamma ekonomi-och finanspolitik samt utmaningar angående dem
- * Finland som en del av Eurosystemet
- * utmaningar och möjligheter inom EU och de närliggande områdena

Säkerhet och nya framtida utmaningar

- * Finlands säkerhetsmiljö och säkerhetspolitik samt nya hot mot säkerheten
- * Finland och främjande av internationellt samförstånd
- * globaliseringen, miljön, befolkningen och en hållbar framtid

Bedömning: Sifferbedömning

Fördjupade kurser

SL 4. Medborgarens lagkunskap (Åk 2, 3)

Under kursen fördjupar den studerande sig i grunderna för Finlands rättssystem och hur man kan utöva sina juridiska rättigheter. De bekantar sig med juridiska avtal och informationskällor och fördjupar sig i hur man behandlar allmänt förekommande juridiska frågor.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska ha grundläggande kunskaper om Finlands rättsordning och dess viktigaste principer, känna till internationella domstolar som är relevanta för det finländska domstolsväsendet och den enskilda medborgaren, kunna bedöma sina rättigheter, fördelar och skyldigheter som medborgare, arbetstagare och konsument samt själv kunna sköta de vanligaste rättsärendena, kunna söka och använda central juridisk information, kunna handla rätt och lagligt samt tillämpa sina kunskaper i lagkunskap.

Centralt innehåll:

- Grunderna i lagkunskap
- grundläggande begrepp och hur man söker juridisk information
- Medborgarens vanligaste rättsområden
- familjerätt
- arbetsrätt
- konsumentskydd
- gäld, säkerheter och insolvens
- boende
- överklagande av myndigheters beslut
- upphovsrätt
- miljö rätt
- Straff-och processrätt
- brottsutredning och åtalsprövning
- rättegångar och alternativ till dem
- olika former av straff

Bedömning: Sifferbedömning

Skolvisa fördjupade

SL 5 Repetitionskurs i samhällslära (Åk 3)

De obligatoriska och fördjupade kurserna repeteras inför studentskrivningarna

Bedömning: godkänd/underkänd

Religion

Obligatoriska kurser

RE1 RELIGION SOM FENOMEN -I KRISTENDOMENS, JUDENDOMENS OCH ISLAMIS FOTSPÅR (åk 1)

Innehåll: religion som fenomen; religionsforskning; aktuella frågor som gäller möten mellan religioner, irreligiositet och livsåskådningar; judendomens, kristendomens och islams gemensamma rötter och betydelse för den västerländska kulturen etc.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: -

Övrigt: Vi använder STUDEOS digitala material (RE1).

RE2 KRISTENDOMEN SOM VÄRLDSOMFATTANDE RELIGION (åk 1 eller 2)

Innehåll: kristendomens betydelse ur ett kulturellt, samhälleligt och individuellt perspektiv; den inre mångfalden och enheten inom kristna rörelser; de kristna samfundens och rörelsernas särdrag; kristendomens ställning och samverkan med den omgivande kulturen i olika delar av världen; religioner som har sina rötter i kristendomen etc.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: RE1 skall helst läsas före RE2

Övrigt: Vi använder STUDEOS digitala material (RE2).

Fördjupade kurser

RE3 RELIGIONER OCH RELIGIÖSA RÖRELSE I VÄRLDEN (åk 1, 2 eller 3)

Innehåll: Religioner som uppkommit i Indien, Kina och Japan, naturreligioner och ny religiösa rörelser.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: RE1

RE4 RELIGION I DET FINSKA SAMHÄLLET (åk 1, 2 eller 3)

Innehåll: Den religiösa situationen och andligheten i Finland. Finlands religionshistoria. Religionens betydelse och synlighet i det finländska samhället (inkl. politik, tredje sektorn etc). I kursen ingår troligtvis studiebesök, ev. även något projekt som berör kursens teman (t.ex. frivilligarbete inom något religiöst samfund).

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: RE1

RE5 RELIGION INOM VETENSKAPEN, KONSTEN OCH POPULÄRKULTUREN (åk 2-3)

Innehåll: Aktuell forskning inom religionsvetenskap. Sambandet mellan religion samt konst (t.ex. arkitektur) och populärkultur. Religiös symbolik. Den fornnordiska trons och kristendomens (bl.a. Bibelns) inflytande på det finländska kulturarvet.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: RE1

RE6 RELIGIONER OCH MEDIER (åk 2-3)

Innehåll: Religiösa medier, religionsrelaterade teman i medier. Religiöst språk och religiösa bilder i medier. Hur kan man analysera och bedöma information om religioner i medier? Produktion av religionsrelaterat medieinnehåll, medieanalys.

Bedömning: sifferbedömning

Förkunskaper: RE1

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

RE7 REPETITIONSKURS I RELIGION (åk 3)

Innehåll: Vi övar valda delar ur alla religionskurser och övar att skriva realprovssvar.

Bedömning: G/U

Förkunskaper: Helst alla religionskurser –eller så många som möjligt av dem.

Ortodox religion

Obligatoriska kurser

RO 01 RELIGION SOM FENOMEN-DEN ORTODOXA LÄRAN, JUDENDOMEN OCH ISLAM

Ordnas av den ortodoxa församlingen.

RO 02 ORTODOXIN I VÄRLDEN

Ordnas av den ortodoxa församlingen.

KATOLSK RELIGION

Obligatoriska kurser

RK01 RELIGION SOM FENOMEN- I KRISTENDOMEN

Ordnas av den katolska församlingen.

R02 KATOLICISMEN I VÄRLDEN

Ordnas av den katolska församlingen.

Livsåskådning

Obligatoriska kurser

LK 1 VÄRLDSÅSKÅDNING OCH KRITISKT TÄNKANDE -Åk1/2

På första livsåskådningskursen skall vi lära oss använda och förstå begrepp som beskriver olika världsåskådningar och lära oss se samband och olikheter mellan olika världsåskådningar. Vi kommer att undersöka hur individuella och samhälleliga faktorer påverkar förhållandet av världsåskådningar. En viktig del av kursen berör kritik och kritiskt tänkande: på kursen granskas bland annat egna och andras föreställningar samt information som presenteras i olika medier.

LK2 –Människan, identiteten och ett gott liv Åk1/2

På denna kurs behandlas olika människosyner och människoideal samt hur dessa påverkar svar på centrala livsfrågor. För att göra detta kommer vi att reflektera över faktorer som bidrar till den egna identiteten och tillämpa olika människosyner och livsåskådningar på frågor som berör det egna livet. Centrala innehåll i kursen berör bl.a. människovärdestänkande och grundläggande existentiella frågor som rör identitet, livsval, människorelationer, könsroller, sexualitet, studier och arbete samt åldrande och död.

Övrigt: Kurserna förverkligas som nätkurs inom Gnet. Kurserna går växelvis vartannat år. Kurs2 kan läsas innan kurs1.

Fördjupade kurser

LK3 –Individen och samhället

I centrum för denna kurs ligger en undersökning av förhållanden mellan individen och samhället. På kursen behandlar vi betydelsen av social gemenskap för mänskligheten, den egna identiteten och hur man kan dra nytta av positiva sociala sammanhang för att utveckla sin egen identitet. Vi undersöker vetenskapliga sätt att undersöka sociala fenomen, samhällsstrukturer och samhällsförändringar och formar oss en uppfattning av hur dessa påverkar individens liv. Centrala innehåll i kursen berör bl.a. frågor om ekonomisk och politisk makt, mänskliga rättigheter, religions-och samvetsfrihet, global rättvisa, hållbar utveckling, samhälleliga utopier och dystopier.

LK4 –Kulturens inverkan på människans livsåskådning

På denna kurs undersöker vi kulturens betydelse för mänskligheten och för den egna livsåskådningen. Vi lär oss förstå och använda kulturforskningens begrepp och bilda oss åsikter i frågor som gäller kulturer på ett ansvarsfullt sätt. Till detta hörs också att vi undersöker frågor gällande finskhet, kulturell interaktion och kulturell mångfald.

LK5 –Livsåskådningarnas värld

Livsåskådningarnas värld behandlar olika religiösa och ickereligiösa världsåskådningar, vi arbetar med förmågan att läsa, tolka och förstå deras utgångspunkter, innehåll och livsstil medan vi jämför dem med den egna livsåskådningen. Vi kommer att få kunskap om vetenskaplig forskning, definition och förklaring av religioner, religiositet samt irreligiositet.

LK6 –Teknologi, världsåskådningar och mänsklighetens framtid

På den sista livsåskådningskursen undersöker vi historiskt, kulturellt och ideologiskt viktiga vändpunkter i mänsklighetens sätt att leva och hur de påverkar oss idag. Vi kommer att undersöka kulturens och samhällsformernas ombytliga och strukturella natur och bedöma betydelsen av evolutionen, etiska system, upplysningen samt den vetenskapstekniska revolutionen för nutida världsåskådningar. Teknologin har en viktig roll på denna kurs då vi undersöker attityder till teknologi och dess utveckling och bedömer tekniska förändringars förhållande till miljön, samhället och kulturen. Vi undersöker också frågor gällande mänsklighetens och jordens framtid

Hälsokunskap

Hälsokunskap är ett läroämne som vilar på tvärvetenskaplig grund och har som mål att främja kunskap som stödjer hälsa, välbefinnande och trygghet. Utgångspunkten för läroämnet är respekt för livet och ett värdigt liv i enlighet med de mänskliga rättigheterna. Hälsa ses som fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande samt funktions- och arbetsförmåga. Företeelser med anknytning till hälsa och trygghet ska granskas inom olika delområden i läroämnet hälsokunskap. Dessa delområden innefattar hälsorelaterade kunskaper och färdigheter, självkännedom, kritiskt tänkande och etiskt ansvar.

Målet för undervisningen

Målen för undervisningen i hälsokunskap är att den studerande ska

- * kunna iakttä och förklara företeelser som anknyter till hälsa och sjukdom som mångdimensionella helheter ur individens, gruppens och samhällets samt ur ett globalt perspektiv
- * förstå skillnaden mellan erfarenhet och vetenskaplig kunskap när det gäller att förklara risker, orsaker, effektmekanismer och följder i anknytning till hälsa och sjukdom
- * kunna främja sin egen och omgivningens hälsa och trygghet, förstå principerna för förebyggande och vård av de vanligaste sjukdomarna samt åtgärder som vidtas som egenvård och för att skydda den mentala hälsan
- * lära sig olika sätt att söka information om hälsa, använda hälsorelaterade begrepp på ett korrekt sätt samt kritiskt kunna bedöma och tolka information om hälsa och sjukdomar, kommunikation kring hälsofrågor och olika företeelser i olika hälsokulturer
- * reflektera över etiska frågor förknippade med hälsa och kunna motivera sina åsikter
- * förstå hur samhällsförhållanden, hälso- och övriga samhällspolitiska beslut påverkar folkhälsan, skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper, strukturerna inom hälso- och sjukvården samt människors hälsobeteende.

Obligatoriska kurser

HÄ 1 HÄLSANS BYGGSTENAR (åk1/2/3)

Innehåll Fördjupning av lärostoffet den studerande tillägnat sig i den grundläggande utbildningen och förståelsen för främjandet av hälsa och välbefinnande. Den studerande ska också lära sig att identifiera och bedöma förutsättningarna för hälsa i sitt eget liv, den närmaste omgivningen och miljön samt i det samhälleliga beslutsfattandet. Viktigt är också att utveckla kunskaper i egenvård och hälsa i vardagen, skydda den mentala hälsan och behandla aktuella frågor samt frågor som de studerande tar upp.

Bedömning Sifferbedömning

Övrigt I kursen kan ingå ett projektarbete.

Fördjupade kurser

HÄ 2 UNGDOMAR, HÄLSA OCH VARDAGSLIV (Åk1/2/3)

Innehåll Under kursen granskas hälsa, välbefinnande och trygghet som resurser samt social hållbarhet som ett mål för en hållbar framtid. Kursen fokuserar också på att undersöka hur arvs-och miljöfaktorer påverkar hälsan och funktionsförmågan.

Förkunskaper HÄ 1

Bedömning Sifferbedömning

HÄ 3 Hälsa och forskning (ÅK 2/3)

Innehåll Kursen ska ge en helhetsbild av den historiska utvecklingen och de viktigaste framtida utmaningarna vad gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Kursen ska stärka den studerandes förmåga att inhämta och bedöma hälsorelaterad vetenskaplig kunskap och vardagskunskap och att tillämpa sin hälsokunskap som en aktiv medborgare. Under kursen ska den studerande lära sig att kritiskt bedöma faktorer som påverkar hälsan och att reflektera kring möjligheterna att med hjälp av forskning och beslutsfattande främja hälsan i den närmaste omgivningen, samhället och globalt.

Förkunskaper HÄ 1

Bedömning Sifferbedömning

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

HÄ 4 SPECIALKURS

Innehåll Av läraren godkänd specialkurs t.ex. i första hjälp, specialdiet eller befolkningskydd

Bedömning Godkänd/Underkänd

Övrigt Kursen arrangeras av andra organisationer. Kursen godkänns på förhand av läraren.

Musik

Obligatoriska kurser

DE OBLIGATORISKA KURSERNA LÄSES I ORDNINGSFÖLJD

MU 1 MUSIKEN OCH JAG (ÅK1)

Innehåll Kursens mål är att de studerande skall finna sitt eget sätt att verka på musikens område. De skall via sitt förhållande till musiken reflektera över musikens betydelse för människan och växelverkan människor emellan.

Bedömning Sifferbedömning

Övrigt Ett elevarbete som behandlar något av musikens delområden, muntligt eller skriftligt beroende av gruppens storlek.

MU 2 ETT FLERSTÄMMIGT FINLAND (ÅK1)

Innehåll Kursens mål är att de studerande skall lära sig känna den finländska musiken och stärka sin kulturella identitet. De skall undersöka olika musikkulturer i Finland och även deras subkulturer samt lära sig att förstå deras bakgrundsfaktorer, utveckling och väsentliga drag.

Bedömning Sifferbedömning

Övrigt Ett elevarbete som behandlar en finsk musiker eller kompositör, muntligt eller skriftligt beroende av gruppens storlek.

Fördjupade kurser

MU 3 FRITT FRAM FÖR MUSIK (Åk2/3)

Innehåll: Vi sjunger och spelar oss genom världens olika musikkulturer.

Förkunskaper: MU1

Bedömning: Sifferbedömning

MU 4 MUSIKENS BUDSKAP OCH MAKT (ÅK2/3)

Innehåll Från opera och musikal till reklammusik

Förkunskaper MU 1

Bedömning Sifferbedömning

Övrigt: Kursen bjuds inte ut läsåret 2020 - 2021

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

KONO1 TVÄRVETENSKAPLIGT MUSIKPROJEKT (BoGy show I) (ÅK1/2/3)

Innehåll Pop, rock, schlager, visa, solister, kör och orkester

Förkunskaper Sång och/eller spelförmåga

Bedömning Sifferbedömning

Övrigt Kursen leder till en konsert för publik och förverkligas som "BoGy-show". Kan även spelas in.

MU 5 JULFESTKURS (ÅK1/2/3)

MU 6 ETT MUSIKALISKT PROJEKT II (Bogy show II) (Åk2/3)

Konst

Obligatoriska kurser

KO 1 BILDER OCH KULTURER (ÅK1)

Innehåll:

- Bilden som Identitetsformare
- Bilden som uttrycksmedel för kulturell mångfald (tolerans kring kultur, ras, kön, religion...)
- Bilden som förnyare av kulturarvet (vad tidigare generationer skapat, hur vi idag uppfattar/tolkar/för vidare det)
- Bildens påverkan individuellt, samhälleligt och globalt (Bildens makt)
- Olika syner på konst/visuell kultur –vad är den/vad borde den vara?
- Begrepp inom bildkonsten (komposition, färg, form och rum)
- Olika bildtolkningsmetoder (ur bildens, skaparens, betraktarens perspektiv)
- Aktuella fenomen inom visuella kulturen –vart är vi på väg?

Bedömning: Sifferbedömning

Övrigt: De obligatoriska kurserna läses i ordningsföljd.

KO 2 FORMGIVNA OCH BYGGDA MILJÖER (Åk1)

Innehåll:

- Bildkulturer i vår omgivning som identitetsformare
- Bilden som förnyare av kulturarvet (vad tidigare generationer skapat, hur vi idag uppfattar/tolkar/för vidare det)
- Naturen, den byggda miljön, design, mediemiljöer och virtuella världar som utgångspunkter för visuellt skapande
- Begrepp som anknyter till miljöplanering och design
- Olika sätt att tolka omgivningens bildkulturer
- Aktuella fenomen i naturen, inom arkitektur och design

Bedömning: Sifferbedömning

Övrigt: De obligatoriska kurserna läses i ordningsföljd.

Fördjupade kurser

KO 3 MEDIER OCH DELAKTIGHET

film, fotografering och grafisk design

KO 4 KONSTENS ALLA VÄRLDAR

fördjupa din förmåga att uttrycka dig visuellt

Bjuds ut vart annat år: **nästa gång 2020- 2021**

-VÄXLAR MED KO 7

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

KO 5 FOTOGRAFIKURS

Bli en bättre fotograf!

KO 7 VERKSTAD FÖR NUTIDSKONST

Bekanta dig med fenomen inom dagens bildkonst

Bjuds ut vart annat år: **nästa gång 2021 - 2022**

VÄXLAR MED KO 4

GD 2 GYMNASIEDIPLOM I BILDKONST

KON 1 TVÄRKONSTNÄRLIGT KONSTPROJEKT

(Bildkonst/musik/modersmål) kring Bogy-show

(Ljusshow, visuella effekter, grafisk formgivning av affisch och programblad)

Gymnastik

Målet för undervisningen i gymnastik är att främja den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Den studerande ska lära sig att röra på sig aktivt och tryggt och att upprätthålla sin funktionsförmåga samt studieförmåga och motverka en passiv livsstil.

Betydelsen av en aktiv livsstil och motion som främjar hälsan och välbefinnandet ska betonas i undervisningen. I undervisningen i gymnastik ska de studerande få uppleva glädje, känslan av att lyckas och känna att de har fysisk kapacitet samt lära sig olika sätt att upprätthålla och utveckla sin kondition. I undervisningen i gymnastik ska man främja alla studerandes jämlikhet, likabehandling, delaktighet, samarbetsförmåga samt färdigheter för en hållbar livsstil och förmåga att ta hänsyn till andra. Gymnastikundervisningen ska även stärka gemenskapen bland de studerande.

Obligatoriska kurser

O b l i g a t o r i s k a k u r s e r

De obligatoriska kurserna ska fördjupa de kunskaper och färdigheter i gymnastik som inhämtats i grundskolan och de studerande ska ges möjlighet att mångsidigt bekanta sig med nya gymnastikformer och idrottsgrenar. Undervisningen ska stödja de studerandes funktionsförmåga, totala välbefinnande och utveckling mot delaktighet samt uppmuntra dem att utöva motion som främjar hälsan och att tillägna sig en aktiv livsstil.

GY 1 MOTION GER ENERGI (ÅK1)

Innehåll Centralt innehåll i kursen är tillämpning av grundläggande fysiska färdigheter och träning av fysiska egenskaper i olika gymnastikövningar, gymnastikformer och idrottsgrenar genom att mångsidigt utnyttja möjligheterna i studiemiljön.

Bedömning: Sifferbedömning

GY 2 EN AKTIV LIVSTIL (ÅK2)

Innehåll Utvärdering av fysiska egenskaper, motion som belastar andnings- och cirkulationsorgan, muskelträning och kroppsvård. De studerande ska vägledas att iaktta sina vanor och val i vardagen ur ett perspektiv av fysisk aktivitet och hälsa. De ska få handledning och respons som uppmuntrar till en motions- och hälsoinriktad livsstil och en aktiv vardag.

Bedömning: Sifferbedömning

Fördjupade kurser

Syftet med kurserna är att utöva motion som främjar det totala välbefinnandet och hälsan, lära sig ta ansvar för egna och gemensamma aktiviteter samt få positiva upplevelser av sin egen kropp, sin fysiska kapacitet och den sociala gemenskapen. Läraren ska precisera innehållet i de fördjupade kurserna tillsammans med gruppen.

GY 3 MOTION OCH HÄLSA (ÅK2/3)

Innehåll Fördjupning av kunskaper och färdigheter som anknyter till den fysiska funktionsförmågan. Kursens syfte är att främja regelbunden motion samt att iaktta och utveckla sina fysiska egenskaper. Läraren ska leda planeringen och genomförandet av ett motionsprogram. Motionsprogrammet ska i mån av möjlighet genomföras med hjälp av sportteknologi.

Självständigt arbete kan ingå.

Bedömning: Sifferbedömning

GY 4 ATT MOTIONERA TILLSAMMANS (ÅK1/2/3)

Innehåll Fördjupning av kunskaper och färdigheter som anknyter till den sociala funktionsförmågan. Syftet med kursen är att främja de studerandes sociala gemenskap. Arbetssätten ska präglas av de studerandes delaktighet, aktivitet och samverkan. Kursinnehållet kan bestå av någon gemensam aktivitet, till exempel de gamlas dans eller någon annan projekthelhet.

Studeranden möjlighet att öva sig i att ta ansvar och dela med sig av sina kunskaper och färdigheter genom olika ledaruppgifter i olika tillsammans valda gemensamma aktiviteter.

Bedömning: Sifferbedömning

GY5 MOTION OCH VÄLBEFINNANDE (ÅK2/3)

Innehåll Fördjupning av kunskaper och färdigheter som anknyter till den psykiska funktionsförmågan. Syftet med kursen är att hjälpa de studerande att orka och att öka sin studieförmåga genom avslappnande och stimulerande upplevelser av motion och idrott. Mångsidiga gymnastikövningar ger möjlighet till delaktighet, känsla av fysisk kapacitet och erfarenheter av att uttrycka sig med kroppen.

Bedömning: Sifferbedömning

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

Tillämpade kurser

Kurserna strävar efter att ge studeranden flera möjligheter att utöva motion som främjar hälsan samt funktions- och studieförmågan.

De ger även en möjlighet att prova på att tävla i en uppmuntrande, positiv fair play anda och för den aktiva och/eller tävlingsinriktade ökade resurser att utöva och utvecklas inom sin gren.

GY 6 BOLLSPORTER (ÅK1/2/3)

Innehåll Bollsporter av olika slag, även bollekar och småspel, med beaktande av de möjligheter lokaliteterna erbjuder.

Bedömning: Godkänd/underkänd, sifferbedömning om så önskas.

GY 7 RACKET-OCH BOLLSPORTER (ÅK1/2/3)

Innehåll Racket- och bollsporter av olika slag, med beaktande av de möjligheter lokaliteterna erbjuder.

Bedömning: Godkänd/underkänd, sifferbedömning om så önskas.

GY 8 SKOL- OCH UNGDOMSIDROTT (ÅK1/2/3)

Innehåll Studeranden deltar aktivt i skolidrottstävlingar som ordnas under hens gymnasietid, deltar i en utbildning för att utveckla sina kunskaper och färdigheter inom idrott och/eller domarskap eller fungerar som tränare inom idrott.

Bedömning: Godkänd/underkänd

GY 9 FRILUFTSLIV (T) (ÅK2/3)

Innehåll Under kursen planeras och genomförs en icke schemalagd utfärd på hösten och en på vintern. Praktiska och teoretiska kunskaper i anknytning till bl.a. vandring, paddling och skidåkning tas upp under kursen.

Bedömning: Godkänd/underkänd

GY 10 SPECIALKURS (Åk1/2/3)

Innehåll Kursen förutsätter att studeranden har en personlig tränare, att hen tränar nära toppnivå och har ett eget träningsprogram. Träningen sker utanför skolschemat och är så omfattande att skolarbetet påverkas. Träningsdagbok eller ett intyg över landslagsuppdrag krävs. Läraren kontaktas på förhand..

Bedömning: Godkänd/underkänd.

GY 11 GAMLAS DAGS DANS (Åk2)

Innehåll: Under kursen tränas gamla och nya danser inför gamlas dag. Kursen påbörjas under hösten och håller på fram till Gamlas dans i februari. Övning en gång i veckan.

Bedömning: Godkänd/underkänd.

GY 12 LÅNGDISTANS LÖPNING (ÅK2/3)

Innehåll Under kursen lär sig deltagarna grunderna i långdistanslöpning, både i teorin och praktiken. För kursens deltagare ordnas det en möjlighet att delta i Wiens hel- eller halvmaraton.

Bedömning: Godkänd/underkänd.

GD 4 GYMNASIEDIPLOM I GYMNASASTIK (ÅK1/2/3)

Innehåll: Möjlighet att visa sitt intresse och sin förmåga i gymnastik. Studeranden ger prov på fysisk prestationsförmåga, specialkunnande samt intresse och samarbetsfärdigheter.

Bedömning: enligt speciella kriterier för gymnasiediplom enligt Utbildningsstyrelsens instruktioner.

Övrigt: Den studerande behöver minst fyra andra kurser i gymnastik. Kontakta läraren för mer information i början av läsåret.

Studiehandledning

Obligatoriska kurser

SH 1 JAG SOM STUDERANDE (Åk1)

Innehåll:

information om gymnasiestudier, studiernas uppbyggnad och studentexamen. Utvecklande av studiefärdigheter som behövs i gymnasiet samt centrala kunskaper och färdigheter för att lära känna sina styrkor och intresseområden. Informationssökning och reflektioner kring fortsatta studier och yrkesliv, reflektion kring eget lärandet och den egna studiefärdigheten.

Kursen använder elektroniska STUDEO SH1. Vidare information i BoGy's kursbokslista.

Övrigt:

Kursen förverkligas i två delar, i period 1&2. Undervisning i klass, smågrupp samt individuellt självständigt arbete.

Till kursen hör individuella samtal i första/andra perioden samt uppföljning av det första studieåret i slutet av läsåret eller i början av andra läsåret.

Bedömning:

Avlagd (A) förutsätter att alla delmoment är avklarade

SH 2 FORTSATTAS STUDIER OCH ARBETSLIVET (Åk2) 1/2k

Innehåll:

information om möjligheter till fortsatta studier i Finland och utomlands är det centrala temat. Andra teman är arbetslivkunskap, entreprenörskap, arbetslivsfärdigheter.

Den studerande uppdaterar sin individuella studieplan och utöver det görs en plan för studentexamen. och en plan för fortsatta studier och ev. yrkeskarriär. Du får även information om aktuella frågor som berör gymnasiestudier samt information om studentexamen.

Övrigt:

Kursen förverkligas i två delar: del 1 under period 4 & del 2 under period 5. Undervisning sker i klass, smågrupp samt individuellt självständigt arbete. Kursen använder elektroniska STUDEO SH2

Till kursen hör:

-deltagande i Uni/Yh-dagen i Åbo under våren

-planering av studentexamen

Bedömning:

Avlagd (A) förutsätter att alla delmoment är avklarade

SH 3 FORTSATTAS STUDIER OCH ARBETSLIVET (ÅK. 3) 1/2k

Innehåll:

Studiehandledaren bjuder in högskolestuderande från olika högskolor och inriktningar.

Högskolestuderande berättar om studieinriktningen och deras vardag. En abi får fritt välja vilka hen går och lyssna på, man bör dock delta i ett på förhand bestämt antal lektioner (oftast 5-6 presentationer)

I slutet av perioden ingår föreläsningar om ansökningsprocessen till högskolor, högskolornas urvalsprocess och aktualiteter angående urvalsprocessen samt en föreläsning om den studerandes sociala förmåner.

Samtidigt ges individuell handledning för planering av fortsatta studier och möjlighet till stöd för att fylla i ansökningsblanketten till högskolor.

Övrigt:

Kursen hålls under period 3 i åk.3. Kursen använder elektroniska STUDEO SH2.

Till kursen hör:

- Deltagande i ett förutbestämt antal lektioner för att lyssna på högskolestuderande
- Deltagande i Helsingforsregionens högskoledag
- Deltagande i föreläsningar
- Ett individuellt handledningssamtal angående framtida studieplaner

Bedömning:

Avlagd (A) förutsätter att alla delmoment är avklarade.

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

SH 4 EFFEKTIVT LÄRANDE (Åk 1-3)

Innehåll: Kursen riktar sig till studerande som har behov av att uppdatera sin studieteknik. Kursens teman är bl.a. studiemotivation och välmående, tidsanvändning, läs- och skrivstrategier, antecknings- och minnesteknik. Kursen ger den studerande möjlighet att skapa nya studievanor och träna dem i praktiken.

Målet är att den studerande blir medveten om sina styrkor, om hur styrkorna kan användas i studierna och tillämpar färdigheterna i praktiken.

Övrigt: Kursen förverkligas i period 4.

Bedömning: Avlagd/Underkänd

SH 5 INDIVIDUELL PLAN (a och b, Åk 1-3)

Innehåll: Kursen riktar sig till studerande med läs-och skrivsvårigheter eller studerande som av någon annan orsak har behov av stöd och handledning för att lyckas med studierna. Kursen baserar sig på en individuell plan som uppgörs tillsammans med den studerande.

Övrigt: Kursen äger rum utanför positionsläsordningen och kan sträcka sig över en eller flera perioder. När kursen genomförs under en längre tidsperiod delas den in i del a och del b.

Bedömning: Godkänt/ Underkänt

SH 6 Skrivakuten (Åk ½ kurs)

Kursen ger den studerande möjlighet att utveckla sin skriftliga färdighet och rekommenderas som en stödkurs för de studerande som presterat försvarliga eller sämre betyg i läs-och skrivkompetens.

Deltagarna får individuell handledning under kursen.*er är utförda.*

Kursbedömning: avlagd/underkänd

Bedömning: Kursen sifferbedöms inte.

Avlagd kurs (A) förutsätter aktivt deltagande och att alla delprestationer är avklarade. Kursen utgör hälften av kurshelheten individuell plan och är således värd en halv ½ kurs.

Idrottsakademin i Östnyland

Skolvisa fördjupade och tillämpade kurser

BIA 1

BIA 2

BIA 3

BIA 4

BIA 5

Skolan samarbetar med idrottsakademi i Östnyland.

Idrottsligt begåvade studerande, som på basen av ansökan via sin egen idrottsförening antas till akademien, ges möjlighet till träningar inom skolans tidsschema.

BIA-kursen ligger alltid i 1. positionen. Det finns två morgnar där den studeranden kan delta i morgonträningar ordnad av idrottsakademin.

Tränaren som drar morgonträningar bör anteckna den studerandens träningar och koordinatören skickar träningsdagboken efter varje period till BoGy.

En gymnasiekurs motsvarar 38h (1h= 45min) träningar.

Under gymnasietiden kan en studerande få maximalt fem träningskurser godkända.

Viktigt: KURSERNA ORDNAS INTE I SKOLANS REGI!